

6.0 OBJEKTIF, STRATEGI DAN TINDAKAN DASAR PERBANDARAN NEGARA KEDUA (DPN2)

BAB 6.0:**OBJEKTIF, STRATEGI DAN TINDAKAN
DASAR PERBANDARAN NEGARA KEDUA (DPN2)**

DPN2 digubal mengikut lima (5) prinsip yang telah ditentukan berdasarkan ciri-ciri yang ditetapkan. Prinsip-prinsip DPN2 bagi Semenanjung Malaysia dan Wilayah Persekutuan Labuan disokong oleh **36 Objektif** serta dilaksanakan melalui **62 Strategi** dan **113 Tindakan** yang akan dilaksanakan dan dipantau oleh agensi-agensi yang telah dikenalpasti.

Lima (5) prinsip untuk pelaksanaan DPN2 berdasarkan ciri-ciri yang telah ditetapkan ialah -

- 1** Prinsip 1: **TADBIR URUS BANDAR YANG BAIK**
(Dilaksanakan melalui **8 Objektif** yang disokong oleh **13 Strategi** dan **24 Tindakan**);
- 2** Prinsip 2: **BANDAR YANG BERDAYA HUNI**
(Dilaksanakan melalui **10 Objektif** yang disokong oleh **22 Strategi** dan **30 Tindakan**);
- 3** Prinsip 3: **EKONOMI BANDAR YANG BERDAYA SAING**
(Dilaksanakan melalui **6 Objektif** yang disokong oleh **9 Strategi** dan **12 Tindakan**);
- 4** Prinsip 4: **PEMBANGUNAN BANDAR YANG INKLUSIF DAN SAKSAMA**
(Dilaksanakan melalui **5 Objektif** yang disokong oleh **6 Strategi** dan **8 Tindakan**); dan
- 5** Prinsip 5: **PEMBANGUNAN HIJAU DAN PERSEKITARAN BERSIH**
(Dilaksanakan melalui **7 Objektif** yang disokong oleh **12 Strategi** dan **39 Tindakan**).

6.1 OBJEKTIF, STRATEGI DAN TINDAKAN PRINSIP 1 - **TADBIR URUS BAIK**

- OBJEKTIF 1.1** : Pelaksanaan DPN2 Secara Efektif
- STRATEGI 1.1.1** : Pelaksanaan setiap tindakan yang ditetapkan di dalam DPN2
- TINDAKAN 1.1.1.1** : **Mengadakan sebaran DPN2 secara berkala dengan penglibatan agensi pelaksana dan pihak berkepentingan**

Justifikasi: Strategi dan tindakan ini bertujuan untuk meningkatkan tahap pemahaman “sense of belonging” kepada DPN2 oleh pihak berkepentingan.

AGENSI PEMANTAU	: KPKT
AGENSI PELAKSANA	: JPBD SM
AGENSI SOKONGAN	: PBT, JPBD Negeri

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan sebaran yang dilaksanakan setiap tahun		
Penilaian Pencapaian	>6	Amat Memuaskan	
	2 - 5	Memuaskan	
	<2	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek (Tempoh Pemantauan	: 2017 : 2018)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Sumber : www.townplan.gov.my

Publisiti melalui media massa

Publisiti berkenaan DPN2 akan dilaksanakan dengan menggunakan media sosial seperti Laman Web, Facebook, Twitter dan lain-lain. Penggunaan media sosial adalah efektif dan mempunyai jangkauan yang luas kerana 62% pengguna internet di Malaysia mengakses rangkaian media sosial setiap hari.

Contohnya: Laman Web JPBD SM

- OBJEKTIF 1.1** : Pelaksanaan DPN2 Secara Efektif
- STRATEGI 1.1.1** : Pelaksanaan setiap tindakan yang ditetapkan di dalam DPN2
- TINDAKAN 1.1.1.2** : **Menyediakan capaian DPN2 di Laman Portal PBT**

Justifikasi: Menjadikan DPN2 mudah diakses oleh pelbagai pihak.

AGENSI PEMANTAU	:	KPKT
AGENSI PELAKSANA	:	JPBD SM
AGENSI SOKONGAN	:	PBT, JPBD Negeri

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan PBT yang telah memuatnaik DPN2 di laman portal		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek (Tempoh Pemantauan	: 2017 : 2018)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Contoh capaian DPN2 di Laman Portal PBT

OBJEKTIF 1.2 : Penentuan Sempadan Bandar

STRATEGI 1.2.1 : Penentuan sempadan bagi setiap bandar yang dikenalpasti di dalam DPN2

TINDAKAN 1.2.1.1 : **Mengenalpasti Sempadan Bandar mengikut definisi DPN2**

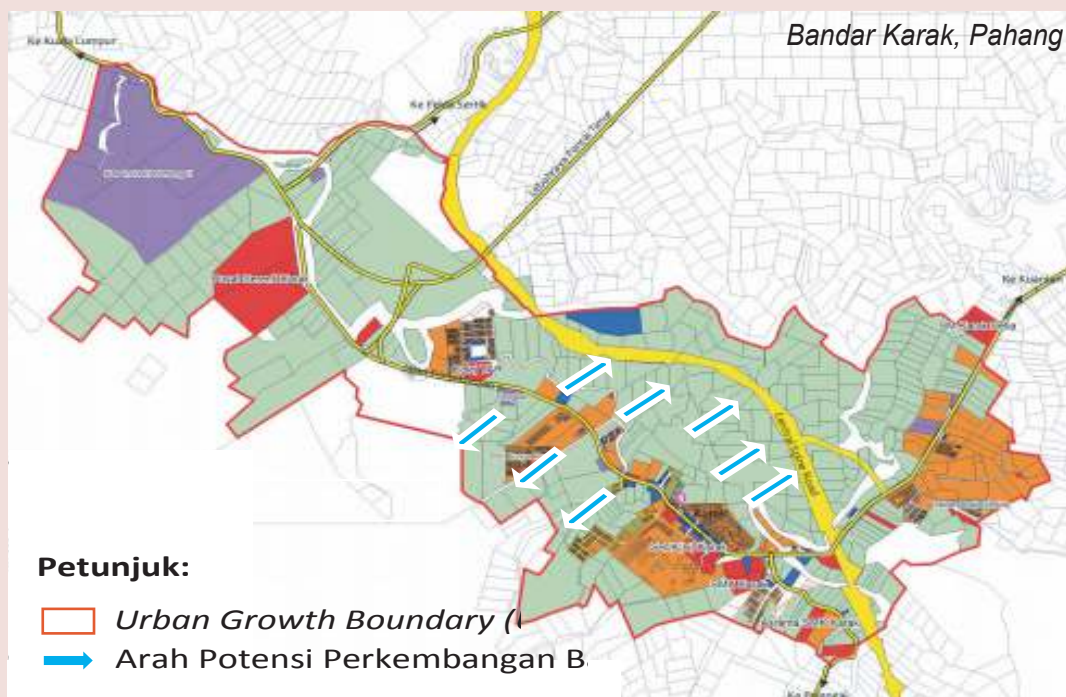
Justifikasi: Penentuan UCB bertujuan membantu PBT mengawal rebakan bandar, melindungi kawasan pertanian utama dan KSAS manakala UGB pula bertujuan menentukan had sempadan pembangunan di masa hadapan mengikut potensi setiap bandar.

AGENSI PEMANTAU	:	KPKT
AGENSI PELAKSANA	:	PBN, JPBD Negeri, PBT
AGENSI SOKONGAN	:	JPBD SM, DOS, PTD, JUPEM

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan bandar yang mempunyai sempadan bandar		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Contoh pemakaian Urban Growth Boundry (UGB)

- OBJEKTIF 1.3** : Penerapan Nilai-Nilai Akauntabiliti Dan Integriti Di Dalam Perancangan, Pembangunan Dan Pengurusan Bandar Ke Arah Pembangunan Mampan
- STRATEGI 1.3.1** : Penguatkuasaan undang-undang dan keputusan secara telus, adil, saksama dan konsisten
- TINDAKAN 1.3.1.1** : **Memastikan semua permohonan perancangan mematuhi rancangan pemajuan dan garis panduan berkaitan (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Memastikan pembangunan bandar mematuhi rancangan pemajuan dan garis panduan berkaitan.

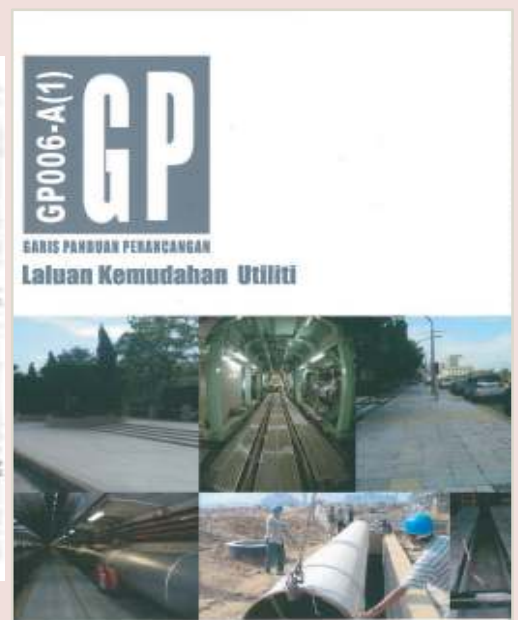
AGENSI PEMANTAU	:	JPBD SM
AGENSI PELAKSANA	:	JPBD Negeri, PBT, PBN
AGENSI SOKONGAN	:	Agensi teknikal yang terlibat di dalam permohonan pembangunan

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan permohonan yang mematuhi rancangan pemajuan dan garis panduan bagi setiap bandar		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek	: 2017	
	(Tempoh Pemantauan	: 2018)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Pelan susun atur yang disediakan perlu mematuhi rancangan tempatan dan garis panduan yang disediakan

- OBJEKTIF 1.3** : Penerapan Nilai-Nilai Akauntabiliti Dan Integriti Di Dalam Perancangan, Pembangunan Dan Pengurusan Bandar Ke Arah Pembangunan Mampan
- STRATEGI 1.3.2** : Peningkatan sistem penyampaian kepada rakyat
- TINDAKAN 1.3.2.1** : **Semua PBT perlu memproses permohonan kebenaran merancang secara atas talian/Unit Pusat Setempat (OSC) online (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Memastikan setiap permohonan kebenaran merancang dibuat secara telus dan cepat.

AGENSI PEMANTAU	:	KPKT
AGENSI PELAKSANA	:	JKT, PBT
AGENSI SOKONGAN	:	Agensi teknikal yang terlibat dalam Jawatankuasa Unit Pusat Setempat (OSC)

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan PBT yang melaksanakan OSC <i>online</i>		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek	:	2017
	(Tempoh Pemantauan	:	2018)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

OSC Online Majlis Perbandaran Langkawi Bandaraya Pelancongan

- OBJEKTIF 1.3** : Penerapan Nilai-Nilai Akauntabiliti Dan Integriti Di Dalam Perancangan, Pembangunan Dan Pengurusan Bandar Ke Arah Pembangunan Mampan
- STRATEGI 1.3.2** : Peningkatan sistem penyampaian kepada rakyat
- TINDAKAN 1.3.2.2** : **Membenarkan orang awam untuk mengetahui status dan keputusan permohonan pembangunan (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Memastikan setiap kebenaran perancangan diberikan secara telus dan cepat.

AGENSI PEMANTAU	:	KPKT
AGENSI PELAKSANA	:	PBT
AGENSI SOKONGAN	:	JKT, Agensi teknikal yang terlibat di dalam permohonan pembangunan

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan PBT yang membenarkan akses status dan keputusan pembangunan secara <i>online</i> kepada orang awam		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek	:	2017
	(Tempoh Pemantauan	:	2018)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Contoh laman web PBT yang membenarkan orang awam mengetahui status dan keputusan permohonan pembangunan

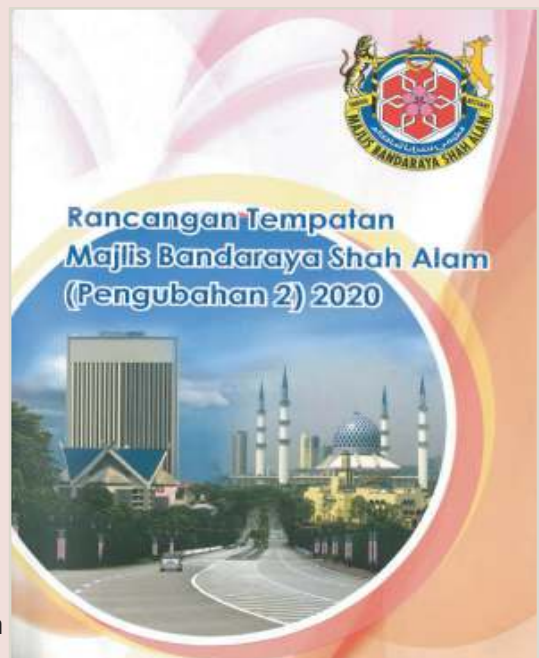

- OBJEKTIF 1.3** : Penerapan Nilai-Nilai Akauntabiliti Dan Integriti Di Dalam Perancangan, Pembangunan Dan Pengurusan Bandar Ke Arah Pembangunan Mampan
- STRATEGI 1.3.2** : Peningkatan sistem penyampaian kepada rakyat
- TINDAKAN 1.3.2.3** : **Memuatnaik semua maklumat pembangunan terkini seperti maklumat tanah, garis panduan dan sebagainya dalam portal PBT dan JPBD Negeri (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Memudahkan pelabur membuat keputusan pelaburan ke atas pembangunan hartanah dan rakyat boleh mengetahui pembangunan yang dirancang/dijalankan.

AGENSI PEMANTAU	:	KPKT
AGENSI PELAKSANA	:	JPBD Negeri, PBT
AGENSI SOKONGAN	:	Agensi teknikal yang terlibat di dalam permohonan pembangunan
Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan PBT dan JPBD Negeri yang telah memuatnaik maklumat pembangunan terkini di portal	
Penilaian Pencapaian	>80% Amat Memuaskan 50% - 80% Memuaskan <50% Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 2 : Bandar Wilayah 3 : Bandar Negeri 4 : Bandar Utama 5 : Bandar Tempatan	
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek	: 2017
	(Tempoh Pemantauan	: 2018)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Memuatnaik Rancangan Tempatan dan Garis Panduan dalam portal PBT dan JPBD Negeri

- OBJEKTIF 1.3** : Penerapan Nilai-Nilai Akauntabiliti Dan Integriti Di Dalam Perancangan, Pembangunan Dan Pengurusan Bandar Ke Arah Pembangunan Mampan
- STRATEGI 1.3.3** : Peningkatan komitmen pihak pengurusan terhadap kualiti penyampaian perkhidmatan
- TINDAKAN 1.3.3.1** : **Melaporkan perbelanjaan tahunan secara terbuka oleh PBT (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Memberi peluang kepada orang awam meneliti perbelanjaan yang dibuat oleh PBT.

- AGENSI PEMANTAU** : KPKT
- AGENSI PELAKSANA** : PBT
- AGENSI SOKONGAN** : Agensi-agensi teknikal yang berkaitan

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan PBT yang mempunyai Laporan Perbelanjaan Tahunan yang boleh diakses oleh orang awam		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek (Tempoh Pemantauan	: 2017 : 2018)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Contoh pelaporan perbelanjaan tahunan yang disediakan oleh Majlis Perbandaran Seberang Perai

- OBJEKTIF 1.3** : Penerapan Nilai-Nilai Akauntabiliti Dan Integriti Di Dalam Perancangan, Pembangunan Dan Pengurusan Bandar Ke Arah Pembangunan Mampan
- STRATEGI 1.3.3** : Peningkatan komitmen pihak pengurusan terhadap kualiti penyampaian perkhidmatan
- TINDAKAN 1.3.3.2** : **Menyediakan kemudahan *call centre* bagi membolehkan orang awam memberi maklum balas dan membuat aduan untuk memastikan tindakan segera diambil oleh agensi berkaitan**

Justifikasi: Memudahkan orang awam membuat aduan dan mendapatkan perkhidmatan yang diperlukan dengan segera.

AGENSI PEMANTAU	:	KPKT
AGENSI PELAKSANA	:	PBT
AGENSI SOKONGAN	:	Agensi-agensi teknikal yang berkaitan

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan PBT yang mempunyai <i>Call Centre</i>		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek	:	2017
	(Tempoh Pemantauan	:	2018)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Majlis Perbandaran Bentong dan Majlis Perbandaran Kuantan antara PBT yang telah menyediakan perkhidmatan *Call Centre*

OBJEKTIF 1.3 : Penerapan Nilai-Nilai Akauntabiliti Dan Integriti Di Dalam Perancangan, Pembangunan Dan Pengurusan Bandar Ke Arah Pembangunan Mampan

STRATEGI 1.3.3 : Peningkatan komitmen pihak pengurusan terhadap kualiti penyampaian perkhidmatan

TINDAKAN 1.3.3.3 : **Memastikan penubuhan Unit Integriti di semua PBT di Semenanjung Malaysia (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Memastikan budaya integriti diterapkan di semua PBT di Semenanjung Malaysia.

AGENSI PEMANTAU	: KPKT
AGENSI PELAKSANA	: JKT, PBT
AGENSI SOKONGAN	: JPA, SPA, PBN

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan PBT yang mempunyai Unit Integriti		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek (Tempoh Pemantauan	: 2017 : 2018)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

The screenshot shows the website interface for the Town and Country Planning Department of Selangor. The navigation menu includes: Laman Utama, Mengenai JPBD, Perkhidmatan, Penerbitan, Direktori, Hubungi Kami, Peta Laman, Soalan Lazim, and a search bar with a 'Please Select' dropdown. The main content area is titled 'Direktori > Unit Integriti' and provides contact information for the department: 'Jabatan Perancangan Bandar Dan Desa Semenanjung Malaysia, Tingkat 3, Blok Melati, Jalan Cenderasari, 50546, Kuala Lumpur'. Contact details include '+ Tel : 03-2265 0757' and '+ Faks : 03-2265 0615'. Below this is a table titled 'Unit Integriti' with the following data:

Bil	Nama	Jawatan	Gred	Emel	Telefon
1	Zaiful Zaki bin Kamde	Pegawai Perancang Bandar dan Desa	Gred J48	zaifulzaki@townplan.gov.my	03-22650757
2	Nadiyah binti Ismail	Pegawai Perancang Bandar dan Desa	Gred J41	nadiyah.ismail@townplan.gov.my	03-22650759
3	Anissa binti Zameedun	Penolong Pegawai Perancang Bandar dan Desa	Gred JA36	anissa@townplan.gov.my	03-22650760
4	Abdul Mutalib bin Ismail	Penolong Pegawai Perancang Bandar dan Desa	Gred JA29	mutalib@townplan.gov.my	03-22650770
5	Mohamad Fahimi Amri bin Abdul Aziz	Pembantu Tadbir (Perkeranian / Operasi)	Gred N17	fahimi.amri@townplan.gov.my	03-22650761

Unit Integriti salah satu unit yang telah ditubuhkan di Jabatan Perancangan Bandar dan Desa Semenanjung Malaysia

- OBJEKTIF 1.3** : Penerapan Nilai-Nilai Akauntabiliti Dan Integriti Di Dalam Perancangan, Pembangunan Dan Pengurusan Bandar Ke Arah Pembangunan Mampan
- STRATEGI 1.3.3** : Peningkatan komitmen pihak pengurusan terhadap kualiti penyampaian perkhidmatan
- TINDAKAN 1.3.3.4** : **Menubuhkan Unit Audit Dalam di setiap PBT yang diketuai oleh pegawai KADER Persekutuan**

Justifikasi: Memastikan kerja-kerja audit dijalankan secara telus.

AGENSI PEMANTAU	:	KPKT
AGENSI PELAKSANA	:	JKT, PBT
AGENSI SOKONGAN	:	JPA, SPA

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan PBT yang mempunyai Unit Audit Dalam yang diketuai oleh pegawai KADER Persekutuan		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Penubuhan Unit Audit Dalam yang diketuai oleh Pegawai KADER

- OBJEKTIF 1.4** : Pengurusan Aset Secara Efisien Dan Sistematis
- STRATEGI 1.4.1** : Penggunaan Sistem Pengurusan Kitar Hayat Aset (Life Cycle Asset Management) bagi mencapai pengurusan aset yang efisien dan sistematis
- TINDAKAN 1.4.1.1** : **Menggunakan Sistem Pengurusan Kitar Hayat Aset untuk semua kemudahan sosial dan infrastruktur (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Penggunaan Sistem Pengurusan Kitar Hayat Aset dapat mengelakkan pembaziran penggunaan pelbagai sumber, di samping dapat meningkatkan kecekapan penyelenggaraan aset fizikal.

- AGENSI PEMANTAU** : KPKT
- AGENSI PELAKSANA** : PBT
- AGENSI SOKONGAN** : Agensi-agensi teknikal yang berkaitan

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan PBT yang mengamalkan Sistem Pengurusan Kitar Hayat Aset		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Panjang (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2025 : 2023)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Taman Anggur Perlis yang dahulunya terkenal kini terbiar kerana tiada penyelenggaraan aset fizikal dijalankan

- OBJEKTIF 1.4** : Pengurusan Aset Secara Efisien Dan Sistematik
- STRATEGI 1.4.1** : Penggunaan Sistem Pengurusan Kitar Hayat Aset (Life Cycle Asset Management) bagi mencapai pengurusan aset yang efisien dan sistematik
- TINDAKAN 1.4.1.2** : **Menganjurkan latihan dan pembangunan kemahiran dalam bidang Sistem Pengurusan Kitar Hayat Aset**

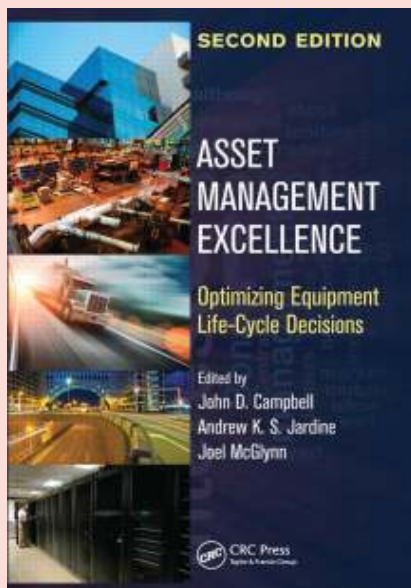
Justifikasi: Sistem Pengurusan Kitar Hayat Aset adalah pengurusan yang baru dan perlu diberi latihan kepada semua lapisan pegawai.

AGENSI PEMANTAU	:	KPKT
AGENSI PELAKSANA	:	PBT
AGENSI SOKONGAN	:	I-KPKT, Agensi-agensi teknikal yang berkaitan

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	PBT yang mempunyai 50% pegawai terlatih dalam Sistem Pengurusan Kitar Hayat Aset		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Panjang (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2025 : 2023)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Latihan dan pembangunan kemahiran berkaitan bidang Pengurusan Kitar Hayat Aset perlu digiatkan agar dapat melahirkan ramai pegawai terlatih dalam bidang ini

OBJEKTIF 1.5 : Penglibatan Masyarakat Dalam Projek Dan Program Pembangunan

STRATEGI 1.5.1 : Penglibatan komuniti dalam setiap fasa perancangan dan pembangunan bandar secara komprehensif dan efektif

TINDAKAN 1.5.1.1 : **Mengadakan sesi *brainstorming* dengan komuniti dalam pembentukan visi perancangan oleh PBT**

Justifikasi: Penglibatan penduduk dalam perancangan dan pertumbuhan bandar di setiap PBT. Ini dapat menunjukkan ketelusan PBT dalam perancangan dan pembangunan bandar. Selain itu juga dapat mewujudkan perasaan pemilikan "sense of belonging" oleh penduduk terhadap bandar.

AGENSI PEMANTAU	:	JKT
AGENSI PELAKSANA	:	PBT
AGENSI SOKONGAN	:	Agensi-agensi teknikal yang berkaitan

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan PBT yang melibatkan orang ramai di dalam setiap projek-projek yang berkepentingan awam		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek (Tempoh Pemantauan	: 2017 : 2018)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Penglibatan penduduk dalam perancangan dan pembangunan bandar penting dalam memastikan pembangunan bandar dapat dijalankan secara komprehensif dan efektif

- OBJEKTIF 1.5** : Penglibatan Masyarakat Dalam Projek Dan Program Pembangunan
- STRATEGI 1.5.1** : Penglibatan komuniti dalam setiap fasa perancangan dan pembangunan bandar secara komprehensif dan efektif
- TINDAKAN 1.5.1.2** : **Mengadakan sesi perbincangan bersama semua golongan masyarakat secara berkala bagi memaklumkan perancangan pembangunan bandar**

Justifikasi: Tindakan ini perlu dilaksanakan bagi menunjukkan komitmen negara terhadap Perjanjian Rio+20 (Perenggan 6) dan “Sustainable Development Goals” (SDG’s) serta memastikan penglibatan semua golongan masyarakat dan tidak mengeneppikan sesiapa agar kehendak mereka diambilkira dalam program pembangunan.

AGENSI PEMANTAU	:	JKT
AGENSI PELAKSANA	:	PBT
AGENSI SOKONGAN	:	JKP, NGO, JPBD SM

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan PBT yang mempunyai sesi perbincangan <i>town hall</i> bersama semua golongan masyarakat secara berkala setiap tahun		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek	:	2017
	(Tempoh Pemantauan	:	2018)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Sesi perbincangan *town hall* penting dalam memastikan setiap kehendak masyarakat diambilkira dalam program pembangunan

- OBJEKTIF 1.5** : Penglibatan Masyarakat Dalam Projek Dan Program Pembangunan
- STRATEGI 1.5.2** : Penggalakkan agensi swasta dan badan bukan kerajaan (NGO) dalam Projek *Corporate Social Responsibility (CSR)*
- TINDAKAN 1.5.2.1** : **Melibatkan agensi swasta dan NGO dalam pelaksanaan projek-projek kemasyarakatan seperti gotong-royong, kempen kitar semula dan sebagainya (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Kerjasama antara penduduk serta penglibatan agensi swasta dan NGO dapat mewujudkan sebuah pembangunan yang kondusif dan mengeratkan hubungan dalam masyarakat.

AGENSI PEMANTAU	:	KPKT
AGENSI PELAKSANA	:	PBT
AGENSI SOKONGAN	:	JKPP

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan PBT yang melaksanakan aktiviti CSR setiap tahun		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek (Tempoh Pemantauan	: 2017 : 2018)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Program pembersihan Pantai oleh UMW Corporation Sdn. Bhd. bersama Majlis Daerah Kuala Selangor

- OBJEKTIF 1.6** : Pengukuhan Komunikasi Dan Kerjasama Yang Bersepadu Di Kalangan Semua Agensi Kerajaan, Persekutuan, Negeri, Pihak Berkuasa Tempatan Dan Badan Berkanun
- STRATEGI 1.6.1** : Penggunaan dan pelaksanaan DPN2 di setiap perancangan bandar-bandar bersebelahan
- TINDAKAN 1.6.1.1** : **Mengenalpasti bandar-bandar yang bersebelahan di bawah pentadbiran pihak berkuasa tempatan yang berbeza (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Bagi membolehkan penyediaan kemudahan awam, infrastruktur dan utiliti secara bersepadu.

AGENSI PEMANTAU	:	KPKT
AGENSI PELAKSANA	:	JPBD SM
AGENSI SOKONGAN	:	JPBD Negeri

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Mengenalpasti bandar-bandar bersebelahan		
Penilaian Pencapaian	Ada Tiada	Memuaskan Tidak Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Sekolah kebangsaan dan ibu pejabat polis antara kemudahan awam yang boleh diguna sama dengan bandar bersebelahan di bawah pentadbiran PBT yang berbeza

- OBJEKTIF 1.6** : Pengukuhan Komunikasi Dan Kerjasama Yang Bersepadu Di Kalangan Semua Agensi Kerajaan, Persekutuan, Negeri, Pihak Berkuasa Tempatan Dan Badan Berkanun
- STRATEGI 1.6.1** : Penggunaan dan pelaksanaan DPN2 di setiap perancangan bandar-bandar bersebelahan
- TINDAKAN 1.6.1.2** : **Menyediakan polisi strategik bersama seperti Pelan Infrastruktur dan Pelaburan terutamanya di bandar-bandar yang bersebelahan di bawah pentadbiran PBT yang berbeza (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Memastikan penyediaan kemudahan awam, infrastruktur dan utiliti tidak bercangah dan mencukupi di setiap bandar yang terlibat. Contohnya, penyediaan Pelan Infrastruktur.

AGENSI PEMANTAU	:	PBN
AGENSI PELAKSANA	:	JPBD Negeri
AGENSI SOKONGAN	:	PBT, UPEN

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Mewujudkan Pelan Strategik bersama bagi bandar-bandar bersebelahan		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Panjang (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2025 : 2023)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Pelan Strategik bersama perlu disediakan bagi bandar-bandar bersebelahan di bawah PBT yang berbeza

- OBJEKTIF 1.7** : Pelaksanaan Program LA21 Dan Inisiatif Mampam Yang Lebih Efektif
- STRATEGI 1.7.1** : Pemerkasaan Program LA21 dan inisiatif mampam bagi setiap PBT
- TINDAKAN 1.7.1.1** : **Mewujudkan Unit Khas yang diketuai oleh Pegawai Pembangunan Mampam untuk menguruskan Program LA21**

Justifikasi: Setiap PBT perlu mewujudkan Unit Khas bagi memperkasakan Program LA21.

AGENSI PEMANTAU	:	KPKT
AGENSI PELAKSANA	:	PBT
AGENSI SOKONGAN	:	JPA, SPA Negeri, SUK

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	PBT yang mempunyai Unit Khas yang diketuai oleh Pegawai Pembangunan Mampam bagi menguruskan Program LA21		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Penubuhan Unit Khas bagi memperkasakan Program LA21 di Dewan Bandaraya Kuala Lumpur

- OBJEKTIF 1.7** : Pelaksanaan Program LA21 Dan Inisiatif Mampan Yang Lebih Efektif
- STRATEGI 1.7.1** : Pemerkasaan Program LA21 dan inisiatif mampan bagi setiap PBT
- TINDAKAN 1.7.1.2** : **Menjadikan persatuan penduduk sebagai penggerak kepada Program LA21**

Justifikasi: Penduduk merupakan fokus pembangunan mampan berdasarkan "The Future We Want" dalam Perjanjian Rio+20.

AGENSI PEMANTAU	:	JPBD SM
AGENSI PELAKSANA	:	PBT
AGENSI SOKONGAN	:	NGO, Persatuan Penduduk

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan Persatuan Penduduk yang aktif dalam Program LA21 di setiap bandar		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek	: 2017	
	(Tempoh Pemantauan	: 2018)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Persatuan Penduduk yang aktif penting sebagai penggerak kepada Program LA21

- OBJEKTIF 1.7** : Pelaksanaan Program LA21 Dan Inisiatif Mampan Yang Lebih Efektif
- STRATEGI 1.7.1** : Pemerkasaan Program LA21 dan inisiatif mampan bagi setiap PBT
- TINDAKAN 1.7.1.3** : **Mengadakan hebahan atau publisiti Program LA21 secara meluas**

Justifikasi: Semua penduduk perlu dimaklumkan berkenaan dengan Program-Program LA21 supaya dapat bersama melaksanakannya. Penggunaan teknologi baru seperti "Whatsapp, Facebook, Instagram, Twitter" dan sebagainya adalah digalakkan.

AGENSI PEMANTAU	:	KPKT
AGENSI PELAKSANA	:	PBT
AGENSI SOKONGAN	:	NGO, Persatuan Penduduk

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan PBT yang membuat hebahan atau publisiti Program LA21 sekurang-kurangnya lima (5) kali setahun		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek	: 2017	
	(Tempoh Pemantauan	: 2018)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Laman web DBKL antara PBT yang melaksanakan hebahan atau publisiti Program LA21

- OBJEKTIF 1.8** : Pemerkasaan Pihak Berkuasa Tempatan Dari Aspek Fizikal Dan Penyampaian Perkhidmatan
- STRATEGI 1.8.1** : Peningkatan kemahiran interaksi dan komunikasi berkesan antara pegawai PBT dengan orang awam
- TINDAKAN 1.8.1.1** : **Memberi latihan dan pembangunan kemahiran *up-skilling and capacity building* kepada semua lapisan pegawai**

Justifikasi: Meningkatkan kemahiran berkomunikasi dengan pelanggan yang berurusan di PBT.

AGENSI PEMANTAU	:	KPKT
AGENSI PELAKSANA	:	PBT, SUK Negeri
AGENSI SOKONGAN	:	Badan-Badan Profesional

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan PBT yang telah melaksanakan latihan untuk kemahiran <i>up-skilling and capacity building</i> lebih daripada lima (5) kali setahun		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Latihan dan kemahiran *up-skilling and capacity building* penting dalam meningkatkan kemahiran interaksi dan komunikasi berkesan antara pegawai PBT dengan orang awam

- OBJEKTIF 1.8** : Pemerkasaan Pihak Berkuasa Tempatan Dari Aspek Fizikal Dan Penyampaian Perkhidmatan
- STRATEGI 1.8.2** : Semua pihak berkuasa tempatan mempunyai Pegawai Perancang Bandar yang berkelayakan
- TINDAKAN 1.8.2.1** : **Mewujudkan/Menempatkan Pegawai Perancang Bandar di setiap PBT**

Justifikasi: Semua PBT perlu mewujudkan jawatan Pegawai Perancang Bandar di semua PBT supaya perancangan perbandaran dibuat dengan lebih berkesan dan berkepakaran.

AGENSI PEMANTAU	: KPKT
AGENSI PELAKSANA	: PBT
AGENSI SOKONGAN	: JPA, SPA Negeri, SUK

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan PBT yang mempunyai Pegawai Perancang Bandar		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana	: 2017 - 2020	
	(Tempoh Pemantauan	: 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Jawatan Pegawai Perancang Bandar perlu diwujudkan di setiap PBT

- OBJEKTIF 1.8** : Pemerkasaan Pihak Berkuasa Tempatan Dari Aspek Fizikal Dan Penyampaian Perkhidmatan
- STRATEGI 1.8.3** : Sistem perkongsian kepakaran dan pengalaman di antara PBT dalam negeri
- TINDAKAN 1.8.3.1** : **Menyediakan satu sistem putaran kerja (Job Rotation) yang komprehensif dan efektif (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Setiap putaran kerja pegawai teknikal di PBT boleh dibuat sebagai pegawai pinjaman bagi meningkatkan pengetahuan dan pengalaman yang terlibat. Ini bagi menggalakkan "transfer of knowledge" di kalangan pegawai PBT. Contohnya, pegawai di Majlis Daerah dipinjamkan ke Majlis Perbandaran.

AGENSI PEMANTAU	:	SUK Negeri
AGENSI PELAKSANA	:	JKT, PBT
AGENSI SOKONGAN	:	PBN, SPA Negeri

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan PBT di setiap negeri yang mengamalkan Sistem Putaran Kerja (Job Rotation) di antara PBT lain		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Sistem Putaran Kerja yang efektif dan berkesan perlu dilaksanakan seperti pegawai di Majlis Daerah dipinjamkan ke Majlis Perbandaran

6.2 OBJEKTIF, STRATEGI DAN TINDAKAN PRINSIP 2 - BERDAYA HUNI

- OBJEKTIF 2.1** : Penyediaan Rumah Mampu Milik Yang Mencukupi, Berkualiti Dan Komprehensif Untuk Semua Lapisan Masyarakat
- STRATEGI 2.1.1** : Penyediaan pelbagai jenis perumahan yang mencukupi dan berkualiti untuk setiap golongan masyarakat mengikut keperluan
- TINDAKAN 2.1.1.1** : **Mengenalpasti tapak-tapak yang sesuai dan kawasan *brownfield* dalam bandar yang boleh dibangunkan untuk projek perumahan mampu milik (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Mengenalpasti tapak-tapak yang sesuai dibangunkan untuk projek perumahan mampu milik seperti bekas tapak kuarters kerajaan, stor, garaj dan lain-lain.

AGENSI PEMANTAU	:	KPKT
AGENSI PELAKSANA	:	PBN, JPBD Negeri
AGENSI SOKONGAN	:	JPBD SM, PBT, PTG, PTD
Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan bandar yang mempunyai senarai inventori tanah-tanah yang boleh dibangunkan untuk perumahan mampu milik	
Penilaian Pencapaian	>80% Amat Memuaskan 50% - 80% Memuaskan <50% Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 2 : Bandar Wilayah 3 : Bandar Negeri 4 : Bandar Utama 5 : Bandar Tempatan	
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana : 2017 - 2020 (Tempoh Pemantauan : 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Rumah pangsa Alor Malai, Alor Setar, Kedah

Rumah mampu milik di Lekir, Perak

OBJEKTIF 2.1 : Penyediaan Rumah Mampu Milik Yang Mencukupi, Berkualiti Dan Komprehensif Untuk Semua Lapisan Masyarakat

STRATEGI 2.1.1 : Penyediaan pelbagai jenis perumahan yang mencukupi dan berkualiti untuk setiap golongan masyarakat mengikut keperluan

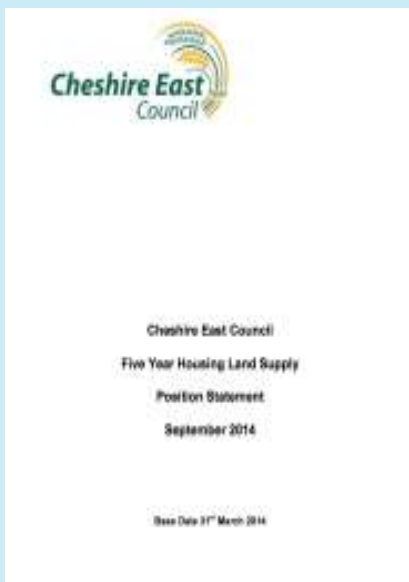
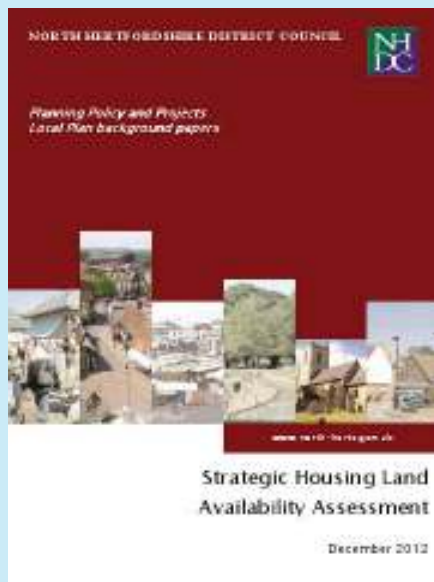
TINDAKAN 2.1.1.2 : **Menyediakan Pelan Strategik Perumahan Negeri (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Pelan Strategik dijadikan asas dalam pembinaan projek-projek perumahan. Pelan Strategik mengandungi pelan konsep, susun atur, kos pembangunan, kos pulangan dan sebagainya.

AGENSI PEMANTAU	: JPBD SM
AGENSI PELAKSANA	: PBN, JPBD Negeri
AGENSI SOKONGAN	: PBT, PTG, PTD

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan negeri yang mempunyai Pelan Strategik Perumahan Negeri		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global	2 : Bandar Wilayah	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana	: 2017 - 2020	
	(Tempoh Pemantauan	: 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Dokumen ini menyatakan komponen utama untuk menyokong atau merancang pembangunan tanah yang mencukupi untuk perumahan adalah dengan memenuhi keperluan masyarakat sepertimana yang dinyatakan dalam *National Planning Policy Framework (NPPF)*.

Pelan Strategik di United Kingdom: *Strategic Housing Land Availability Assessment, December 2012*

OBJEKTIF 2.1 : Penyediaan Rumah Mampu Milik Yang Mencukupi, Berkualiti Dan Komprehensif Untuk Semua Lapisan Masyarakat

STRATEGI 2.1.1 : Penyediaan pelbagai jenis perumahan yang mencukupi dan berkualiti untuk setiap golongan masyarakat mengikut keperluan

TINDAKAN 2.1.1.3 : **Memantau penyediaan Perumahan Mampu Milik dan Projek Perumahan Rakyat (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Terdapat pelbagai agensi yang melaksanakan projek perumahan untuk golongan B40 dan M40 tetapi tiada satu agensi penyelaras yang memantau dari segi jumlah penyediaan, tahap pelaksanaan, pembelian, penyewaan dan sebagainya. Contohnya, projek perumahan yang telah dilaksanakan seperti Projek PR1MA, PIMB, Projek Perumahan Penjawat Awam 1Malaysia (PPA1M), Skim "MyHome", Rumah Transit, Skim Perumahan Belia, Rumah Mesra Rakyat, Rumah Idaman Rakyat, Rumah Aspirasi Rakyat dan sebagainya.

AGENSI PEMANTAU	:	KPKT
AGENSI PELAKSANA	:	JPN, SPNB
AGENSI SOKONGAN	:	PBT, PIMB

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan unit Perumahan Mampu Milik dan Projek Perumahan yang siap dibina berdasarkan Pelan Strategik Perumahan		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Panjang (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2025 : 2023)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Contoh pelancaran Skim MyHome di Putrajaya

Contoh MyDeposit yang dianjurkan oleh KPKT

- OBJEKTIF 2.1** : Penyediaan Rumah Mampu Milik Yang Mencukupi, Berkualiti Dan Komprehensif Untuk Semua Lapisan Masyarakat
- STRATEGI 2.1.1** : Penyediaan pelbagai jenis perumahan yang mencukupi dan berkualiti untuk setiap golongan masyarakat mengikut keperluan
- TINDAKAN 2.1.1.4** : **Memperincikan polisi dan syarat-syarat permohonan pemajuan terutama Perumahan Mampu Milik bagi setiap negeri**

Justifikasi: Memastikan penyediaan Perumahan Mampu Milik yang mencukupi dan berkualiti untuk golongan isi rumah B40 dan M40. Contohnya, Negeri Selangor dan Melaka telah menetapkan syarat-syarat tersendiri kepada pemaju berasaskan keperluan negeri masing-masing.

AGENSI PEMANTAU	: JPN
AGENSI PELAKSANA	: SUK
AGENSI SOKONGAN	: PBT, JPBD Negeri
Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan negeri yang mempunyai Polisi Perumahan Khas untuk negeri masing-masing
Penilaian Pencapaian	>80% Amat Memuaskan 50% - 80% Memuaskan <50% Kurang Memuaskan
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 2 : Bandar Wilayah 3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek : 2017 (Tempoh Pemantauan : 2018)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Manual Garis Panduan dan Piawai Perancangan Negeri Selangor antara Polisi Perumahan Khas yang digunakan oleh Negeri Selangor

OBJEKTIF 2.1 : Penyediaan Rumah Mampu Milik Yang Mencukupi, Berkualiti Dan Komprehensif Untuk Semua Lapisan Masyarakat

STRATEGI 2.1.2 : Penyediaan reka bentuk perumahan dengan reka bentuk yang sesuai dan fleksibel untuk keperluan pelbagai generasi

TINDAKAN 2.1.2.1 : **Menubuhkan Lembaga Perumahan bagi setiap negeri**

Justifikasi: Lembaga Perumahan Negeri boleh mewujudkan syarat-syarat dan garis panduan untuk memperbanyakkan lagi unit perumahan bagi golongan B40 dan M40 serta memantau industri perumahan dalam negeri.

AGENSI PEMANTAU	:	KPKT
AGENSI PELAKSANA	:	SUK
AGENSI SOKONGAN	:	JPBD SM, JPBD Negeri, PBT

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan negeri yang mempunyai Lembaga Perumahan		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global	2 : Bandar Wilayah	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020	: 2021)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Lembaga Perumahan yang terdapat di setiap negeri

- OBJEKTIF 2.1** : Penyediaan Rumah Mampu Milik Yang Mencukupi, Berkualiti Dan Komprehensif Untuk Semua Lapisan Masyarakat
- STRATEGI 2.1.2** : Penyediaan reka bentuk perumahan dengan reka bentuk yang sesuai dan fleksibel untuk keperluan pelbagai generasi
- TINDAKAN 2.1.2.2** : **Membina rumah dengan reka bentuk yang bersesuaian untuk keluarga besar tinggal berdekatan atau bersama (multi generation housing) (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Memastikan warga emas tinggal berdekatan dengan anak-anak mereka.

AGENSI PEMANTAU	:	KPKT
AGENSI PELAKSANA	:	JPN
AGENSI SOKONGAN	:	KPWKM, JPBD Negeri, PBT, REHDA

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan bandar yang mempunyai rumah bercirikan <i>multi generation housing</i>		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global	2 : Bandar Wilayah	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Panjang (Tempoh Pemantauan	:	2017 - 2025 : 2023)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Singapura antara negara yang telah menyediakan *multi generation housing*

- OBJEKTIF 2.1** : Penyediaan Rumah Mampu Milik Yang Mencukupi, Berkualiti Dan Komprehensif Untuk Semua Lapisan Masyarakat
- STRATEGI 2.1.3** : Penyediaan rumah transit dan rumah perlindungan bagi golongan gelandangan berstatus warganegara
- TINDAKAN 2.1.3.1** : **Menyediakan rumah transit dan rumah perlindungan (shelter) untuk golongan gelandangan berstatus warganegara (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Menggalakkan pihak kerajaan dan NGO untuk menyediakan tempat perlindungan sementara kepada golongan gelandangan berstatus warganegara sebelum mereka mampu menyewa atau memiliki rumah sendiri.

- AGENSI PEMANTAU** : KPWKM
- AGENSI PELAKSANA** : YKN, PBT
- AGENSI SOKONGAN** : NGO, KWP, KPKT

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan bandar yang menyediakan rumah transit dan rumah perlindungan (shelter) untuk golongan gelandangan berstatus warganegara		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global	2 : Bandar Wilayah	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020	: 2021)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Tempat Perlindungan Sementara yang disediakan di Johor Bahru

Tempat Perlindungan Sementara yang disediakan di New York

- OBJEKTIF 2.1** : Penyediaan Rumah Mampu Milik Yang Mencukupi, Berkualiti Dan Komprehensif Untuk Semua Lapisan Masyarakat
- STRATEGI 2.1.4** : Penyediaan perumahan untuk pekerja di kawasan perindustrian baru
- TINDAKAN 2.1.4.1** : **Memastikan penyediaan perumahan pekerja bagi projek perindustrian baru yang berskala besar (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Memastikan pekerja-pekerja kilang mempunyai tempat tinggal dalam kawasan perindustrian bagi mengurangkan isu sosial yang melibatkan pekerja warga asing.

AGENSI PEMANTAU	:	PBN
AGENSI PELAKSANA	:	PBT
AGENSI SOKONGAN	:	MIDA, KDN, KSM

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan projek yang menyediakan perumahan pekerja di kawasan perindustrian baru		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri	4 : Bandar Utama
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Perumahan untuk pekerja di kawasan perindustrian dapat mengurangkan isu sosial yang melibatkan pekerja warga asing

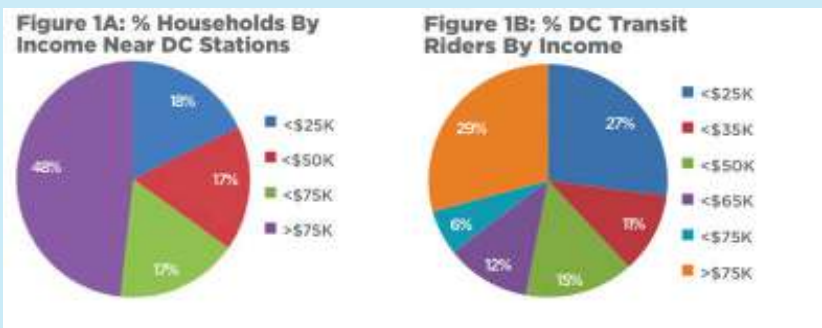
- OBJEKTIF 2.2** : Tangani Peningkatan Kos Sara Hidup
- STRATEGI 2.2.1** : Penyediaan Rumah Mampu Milik di dalam bandar dan kawasan *Transit Oriented Development* (TOD)
- TINDAKAN 2.2.1.1** : **Menggalakkan pembangunan Perumahan Mampu Milik dan kemudahan masyarakat di dalam radius satu (1) kilometer dari stesen transit (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Memastikan Rumah Mampu Milik dan kemudahan masyarakat disediakan di dalam bandar dan kawasan TOD.

AGENSI PEMANTAU	:	KPKT
AGENSI PELAKSANA	:	SUK, PBT
AGENSI SOKONGAN	:	JPBD Negeri, REHDA, LPN

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan bandar yang mempunyai Rumah Mampu Milik dan kemudahan masyarakat di dalam radius satu (1) kilometer dari stesen transit		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Sumber: <http://www.infrastructureusa.org/locating-affordable-housing-near-transit-a-strategic-economic-decision/>

BUKIT BATOK SINGAPORE:
The flats are in self-contained estates each with its own schools, supermarkets, clinics, public spaces and recreation facilities and all interconnected by a public transport system

Sumber: <http://www.capetownpartnership.co.za/2015/06/we-need-to-talk-about-housing/>

- OBJEKTIF 2.2** : Tangani Peningkatan Kos Sara Hidup
- STRATEGI 2.2.2** : Penyediaan pengangkutan awam mampu tanggung (affordable) yang efisien dan mesra OKU
- TINDAKAN 2.2.2.1** : **Meningkatkan penyediaan pengangkutan awam secara percuma atau bersubsidi kepada golongan warga emas, OKU dan pelajar berstatus warganegara**

Justifikasi: Mengurangkan kos sara hidup golongan warga emas, OKU dan pelajar berstatus warganegara.

AGENSI PEMANTAU	:	SUK
AGENSI PELAKSANA	:	PBT
AGENSI SOKONGAN	:	SPAD, Syarikat Pengendali Pengangkutan Awam
Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan bandar yang menyediakan perkhidmatan pengangkutan awam percuma atau bersubsidi kepada golongan warga emas, OKU dan pelajar berstatus warganegara	
Penilaian Pencapaian	>80% Amat Memuaskan 50% - 80% Memuaskan <50% Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 2 : Bandar Wilayah 3 : Bandar Negeri 4 : Bandar Utama 5 : Bandar Tempatan	
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana : 2017 - 2020 (Tempoh Pemantauan : 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

BAS KOMUNITI
Majlis Bandaraya Shah Alam

HENTIAN BAS

- PUSAT BANDAR SEKSYEN 14
- LAMAN BUDAYA SEKSYEN 14
- GERAI SEKSYEN 2
- PINTU UTAMA UITM SEKSYEN 2
- APARTMENT BAIDURI SEKSYEN 7
- UNISEL SEKSYEN 7
- JAKEL SEKSYEN 7
- PUSPAKOM (PADANG JAWA) SEKSYEN 16
- PANGSAPURI RIMBA JAYA SEKSYEN 16
- MASJID RAJA TUN UDA SEKSYEN 16
- LPPKN SEKSYEN 16
- PASAR SEKSYEN 16
- SMK SEKSYEN 16
- TERMINAL BAS SEKSYEN 17
- KOMPLEKS OLE-OLE SEKSYEN 18
- FLAT SEKSYEN 18
- HENTIAN LKSA SEKSYEN 18
- SMK SEKSYEN 18
- DATARAN SHAH ALAM SEKSYEN 14
- BANGUNAN JAIS / MAIS SEKSYEN 14
- MASJID NEGERI SEKSYEN 14
- KWSP SEKSYEN 14
- PEJABAT POS BESAR SEKSYEN 14

03-5510 5133 samb. 1381 / 1302

PENGOPERASIAN TIGA (3) KALI SEHARI
7.30 PAGI | 11.30 PAGI | 4.40 PETANG

Pengangkutan awam iaitu bas komuniti percuma di bawah pentadbiran MBSA

Sumber : <http://bm.selangorku.com/56944/mbsa-sedia-bas-komunitipercuma-3-kali-sehari/>

- OBJEKTIF 2.2** : Tangani Peningkatan Kos Sara Hidup
- STRATEGI 2.2.3** : Memudahkan akses kepada perkhidmatan kerajaan dan keperluan harian yang mampu tanggung
- TINDAKAN 2.2.3.1** : **Menambah bilangan Pusat Transformasi Bandar (UTC) atau Mini UTC di dalam bandar**

Justifikasi: Memudahkan orang ramai berurusan dengan agensi kerajaan secara setempat dan menjimatkan kos perjalanan.

AGENSI PEMANTAU	:	JPBD SM
AGENSI PELAKSANA	:	JPM
AGENSI SOKONGAN	:	Jabatan dan agensi kerajaan, Syarikat Swasta, PBT

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan bandar yang mempunyai UTC atau mini UTC		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

UTC dan kemudahan-kemudahan yang disediakan

- OBJEKTIF 2.2** : Tangani Peningkatan Kos Sara Hidup
- STRATEGI 2.2.3** : Memudahkan akses kepada perkhidmatan kerajaan dan keperluan harian yang mampu tanggung
- TINDAKAN 2.2.3.2** : **Menambah bilangan Kedai Rakyat 1Malaysia (KR1M) dan Kedai COOP 1Malaysia di semua bandar**

Justifikasi: Mengurangkan kos perbelanjaan seharian untuk golongan berpendapatan rendah.

AGENSI PEMANTAU	: KPDNKK
AGENSI PELAKSANA	: KPDNKK Negeri
AGENSI SOKONGAN	: SSM, SKM, PBT

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan Kedai Rakyat 1Malaysia atau Kedai COOP 1Malaysia yang melebihi tiga (3) buah di setiap bandar		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek (Tempoh Pemantauan	: 2017 : 2018)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Kedai Rakyat 1Malaysia dan Kedai COOP 1Malaysia menyediakan keperluan harian mampu tanggung untuk golongan berpendapatan rendah

- OBJEKTIF 2.2** : Tangani Peningkatan Kos Sara Hidup
- STRATEGI 2.2.3** : Memudahkan akses kepada perkhidmatan kerajaan dan keperluan harian yang mampu tanggung
- TINDAKAN 2.2.3.3** : **Menyediakan tapak dan membangunkan kebun komuniti atau kebun dalam bandar (urban farming)**

Justifikasi: Mengurangkan perbelanjaan kos makanan, mengurangkan impak “food mile” dan pelepasan karbon dengan menjalankan aktiviti pertanian menggunakan teknik moden seperti fertigasi, hidroponik dan pertanian menegak bagi aktiviti pertanian bandar.

AGENSI PEMANTAU	:	JPBD SM
AGENSI PELAKSANA	:	PBT
AGENSI SOKONGAN	:	Persatuan Penduduk, JLN, DOA

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan bandar yang mempunyai tapak kebun komuniti atau kebun dalam bandar		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global	2 : Bandar Wilayah	3 : Bandar Negeri
	4 : Bandar Utama	5 : Bandar Tempatan	
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek	:	2017
	(Tempoh Pemantauan	:	2018)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Kebun komuniti secara tidak langsung dapat mengurangkan perbelanjaan kos makanan, impak *food mile* dan pelepasan karbon di bandar

- OBJEKTIF 2.3** : Pemerkasaan Sistem Pengangkutan Awam Yang Komprehensif, Mampan, Bersepadu, Efisien Dan Mampu Tanggung
- STRATEGI 2.3.1** : Perancangan sistem pengangkutan yang mencapai Modal Split 40 : 60
- TINDAKAN 2.3.1.1** : **Mewujudkan Pelan Tindakan Integrasi Pengangkutan Awam bagi setiap bandar (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Memastikan perancangan pengangkutan awam dan guna tanah adalah holistik dan bersepadu dengan mengambil kira penyediaan “Bus Rapid Transit” (BRT).

AGENSI PEMANTAU	:	JPBD SM
AGENSI PELAKSANA	:	SUK, PBT
AGENSI SOKONGAN	:	JPBD Negeri, SPAD

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan PBT yang mempunyai Pelan Tindakan Integrasi Pengangkutan Awam		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	:	2017 - 2020 : 2021)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Di bawah *Land Transport Master Plan, 2013*, *Land Transport Authority (LTA)* akan terus berusaha ke arah wawasan “Sistem Pengangkutan Darat *People-Centered* dengan memberi tumpuan kepada “Meningkatkan Pengalaman *Travel* Anda”. LTA akan memberi tumpuan kepada tiga (3) bidang penting:

1. Memperbanyakkan lagi hubungan pengangkutan;
2. Menjamin perkhidmatan yang lebih baik; dan
3. Komuniti yang inklusif dan berdaya huni

Land Transport Master Plan for Singapore

Sumber : <https://www.ura.gov.sg/uol/master-plan/View-Master-Plan/master-plan-2014/master-plan/Key-focuses/transport/Transport>

- OBJEKTIF 2.3** : Pemerkasaan Sistem Pengangkutan Awam Yang Komprehensif, Mampan, Bersepadu, Efisien Dan Mampu Tanggung
- STRATEGI 2.3.1** : Perancangan sistem pengangkutan yang mencapai Modal Split 40 : 60
- TINDAKAN 2.3.1.2** : **Menyediakan rangkaian pejalan kaki dan basikal terutamanya di kawasan berdekatan stesen transit atau terminal pengangkutan awam (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Menggalakkan penggunaan laluan pejalan kaki dan basikal berdekatan dengan stesen transit atau terminal pengangkutan awam.

AGENSI PEMANTAU	:	JPBD SM
AGENSI PELAKSANA	:	PBT
AGENSI SOKONGAN	:	NGO, SPAD, JPBD Negeri

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan bandar yang mempunyai Pelan Rangkaian Laluan Pejalan Kaki dan Basikal di kawasan stesen transit atau terminal pengangkutan awam		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	:	2017 - 2020 : 2021)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Sumber: <http://www.upm.edu.my/berita/details/UPMbidswelcomnewstudentsbm>

Sumber: <http://mforum1.cari.com.my/portal.php?mod=view&aid=17785KL>
Sentral wajah baru

OBJEKTIF 2.3 : Pemerkasaan Sistem Pengangkutan Awam Yang Komprehensif, Mampan, Bersepadu, Efisien Dan Mampu Tanggung

STRATEGI 2.3.2 : Pelaksanaan Sistem Pengurusan Permintaan Perjalanan (Travel Demand Management)

TINDAKAN 2.3.2.1 : **Mewujudkan Pelan Pengurusan Lalu Lintas Bersepadu**

Justifikasi: Mengurangkan bilangan kenderaan persendirian ke dalam pusat bandar dengan memastikan pengurusan trafik dan lalu lintas lebih efisien dan sistematik.

AGENSI PEMANTAU	:	JPBD SM
AGENSI PELAKSANA	:	JPBD Negeri
AGENSI SOKONGAN	:	JKJR, SPAD, PBT

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan bandar yang mempunyai Pelan Pengurusan Lalu Lintas		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Sistem Pengurusan Lalu Lintas Bersepadu yang telah dijalankan di Singapura

Sumber : https://en.wikipedia.org/wiki/Road_pricing

Sumber : https://en.wikipedia.org/wiki/London_congestion_charge

- OBJEKTIF 2.3** : Pemerkasaan Sistem Pengangkutan Awam Yang Komprehensif, Mampan, Bersepadu, Efisien Dan Mampu Tanggung
- STRATEGI 2.3.3** : Insentif bagi menggalakkan penggunaan pengangkutan awam
- TINDAKAN 2.3.3.1** : **Memberi insentif untuk menggalakkan penumpang warganegara menggunakan pengangkutan awam terutamanya pada waktu puncak**

Justifikasi: Mengurangkan kesesakan jalan raya dan menggalakkan penggunaan pengangkutan awam terutamanya pada waktu puncak. Contohnya, insentif diskaun harga tiket, perkhidmatan "feeder" bas percuma dan sebagainya.

AGENSI PEMANTAU	:	MOT
AGENSI PELAKSANA	:	SPAD, Syarikat pengendali pengangkutan awam
AGENSI SOKONGAN	:	PBN, PBT

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Syarikat pengendali pengangkutan awam yang menyediakan insentif untuk penumpang di kawasan bandar berstatus warganegara		
Penilaian Pencapaian	>50%	Amat Memuaskan	
	20% - 50%	Memuaskan	
	<20%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global	2 : Bandar Wilayah	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020	: 2021)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Insentif menggunakan pengangkutan awam luar daripada waktu puncak - Singapura

- OBJEKTIF 2.4** : Perkhidmatan Infrastruktur, Utiliti Dan Kemudahan Perbandaran Yang Efisien Dan Bersepadu
- STRATEGI 2.4.1** : Penggalakkan penggunaan *Common Utility Trench (C.U.T)*
- TINDAKAN 2.4.1.1** : **Memberi insentif kepada pemaju yang menggunakan C.U.T dalam pembangunan berskala besar**

Justifikasi: Meminimumkan kawasan penyediaan utiliti dan memudahkan kerja-kerja penyelenggaraan. Pemberian insentif adalah seperti pengecualian caj pembangunan utiliti dan sebagainya.

AGENSI PEMANTAU	:	KPKT
AGENSI PELAKSANA	:	PBT
AGENSI SOKONGAN	:	TNB, Syarikat Bekalan Air Negeri, Telco, JPP

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan bandar yang menggunakan C.U.T dalam pembangunan bandar	
Penilaian Pencapaian	>50%	Amat Memuaskan
	20% - 50%	Memuaskan
	<20%	Kurang Memuaskan
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global	2 : Bandar Wilayah
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Panjang (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2025 : 2023)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Putrajaya merupakan bandar pertama di Malaysia yang mempunyai CUT. Ia terletak di sepanjang *core island* iaitu Presint 2, 3 dan 4. Panjang keseluruhan CUT adalah 11.7 km

Sumber: <http://www.ura.gov.sg/sales/MarinaUnionSt/MVlarge%20oor%20plate.html>

Kuala Lumpur sedang dalam perancangan untuk mengaplikasikan pemakaian CUT bagi laluan utiliti di kawasan pusat bandar

- OBJEKTIF 2.4** : Perkhidmatan Infrastruktur, Utiliti Dan Kemudahan Perbandaran Yang Efisien Dan Bersepadu
- STRATEGI 2.4.2** : Mengurus pengagihan bekalan air dengan efektif
- TINDAKAN 2.4.2.1** : **Mengurangkan *Non Revenue Water* (NRW) dengan menggantikan paip-paip lama**

Justifikasi: Memastikan kehilangan air akibat daripada penggunaan paip-paip lama dapat diatasi.

AGENSI PEMANTAU	: UPEN
AGENSI PELAKSANA	: Syarikat Bekalan Air Negeri
AGENSI SOKONGAN	: PBT, PAAB, SPAN

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan bandar yang telah menggantikan paip-paip lama		
Penilaian Pencapaian	>50%	Amat Memuaskan	
	20% - 50%	Memuaskan	
	<20%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Pemeriksaan dan penggantian paip-paip lama sedang dijalankan

- OBJEKTIF 2.5** : Pelaksanaan Reka Bentuk Bandar Yang Selamat Dan Beridentiti
- STRATEGI 2.5.1** : Pewujudan bandar yang selamat, *Strong Sense of Place* dan beridentiti untuk didiami, bekerja dan beriadah
- TINDAKAN 2.5.1.1** : **Menyediakan Pelan Perancangan dan Pembangunan Ruang Awam di bandar**

Justifikasi: Memudahkan perancangan dan pelaksanaan penyediaan ruang awam secara terancang bagi meningkatkan aktiviti sosial penduduk di bandar.

AGENSI PEMANTAU	:	JPBD Negeri
AGENSI PELAKSANA	:	PBT
AGENSI SOKONGAN	:	Komuniti Setempat, Syarikat Swasta, JKKN, JLN

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan bandar yang mempunyai Pelan Perancangan dan Pembangunan Ruang Awam Bandar		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

PELAN STRATEGIK RUANG AWAM BANDAR oleh URA, Singapore

Document and Discussions on Singapore Design

Dilancarkan pada November 2013 oleh URA. Inisiatif ini bertujuan untuk menyediakan satu pembangunan bagi ruang awam baru di Singapura dan juga sedia ada. Melalui inisiatif ini, kerjasama dengan masyarakat, sektor swasta, pihak yang berkepentingan serta agensi-agensi lain dapat mengaktifkan dan menggunakan sepenuhnya ruang awam yang disediakan.

Sumber: <http://d-d.sg/page/2/>

- OBJEKTIF 2.5 : Pelaksanaan Reka Bentuk Bandar Yang Selamat Dan Beridentiti
- STRATEGI 2.5.2 : Pemuliharaan dan pemeliharaan serta usaha pemertaan tapak warisan dan bangunan bersejarah di dalam bandar
- TINDAKAN 2.5.2.1 : **Meningkatkan kerjasama antara agensi berkaitan bersama komuniti setempat dalam melaksanakan projek pemuliharaan dan pemeliharaan serta usaha pemertaan tapak warisan dan bangunan bersejarah di dalam bandar (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Memastikan tapak warisan dan bangunan bersejarah di setiap bandar terus dipulihara dan dipelihara untuk generasi akan datang.

AGENSI PEMANTAU	:	MOTAC
AGENSI PELAKSANA	:	JWN, PBT
AGENSI SOKONGAN	:	NGO, Badan Profesional, Komuniti Setempat
Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bandar yang mempunyai projek pemuliharaan dan pemeliharaan serta usaha pemertaan tapak warisan serta bangunan bersejarah yang melibatkan komuniti setempat	
Penilaian Pencapaian	>50% Amat Memuaskan 20% - 50% Memuaskan <20% Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 2 : Bandar Wilayah 3 : Bandar Negeri 4 : Bandar Utama 5 : Bandar Tempatan	
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana : 2017 - 2020 (Tempoh Pemantauan : 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Sumber: <http://thenegerisembilanfuture.blogspot.my/2016/03/tapak-sejarah-negeri-sembilan-terus.html>

- OBJEKTIF 2.6** : Peningkatan Gaya Hidup Sihat Dan Rendah Karbon
- STRATEGI 2.6.1** : Pengukuhan kawasan bandar sebagai pusat riadah dan rekreasi
- TINDAKAN 2.6.1.1** : **Memastikan semua tanah lapang dan kawasan rekreasi sedia ada dikekalkan dan diwartakan**

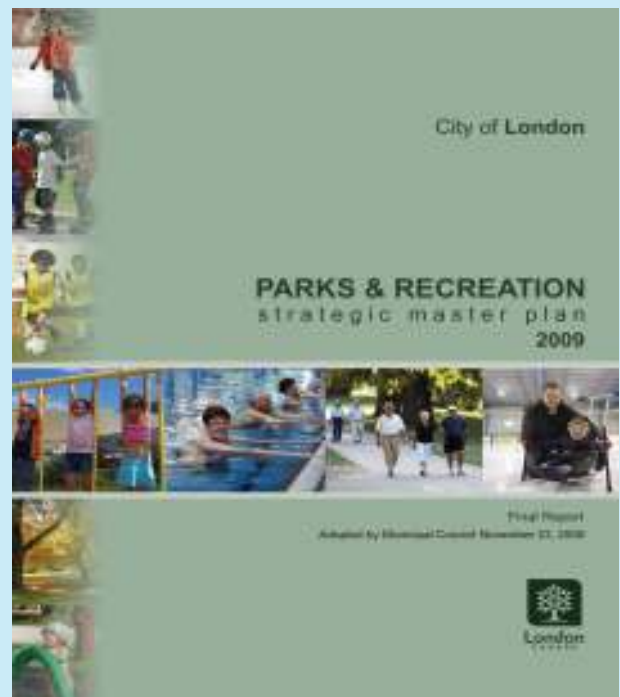
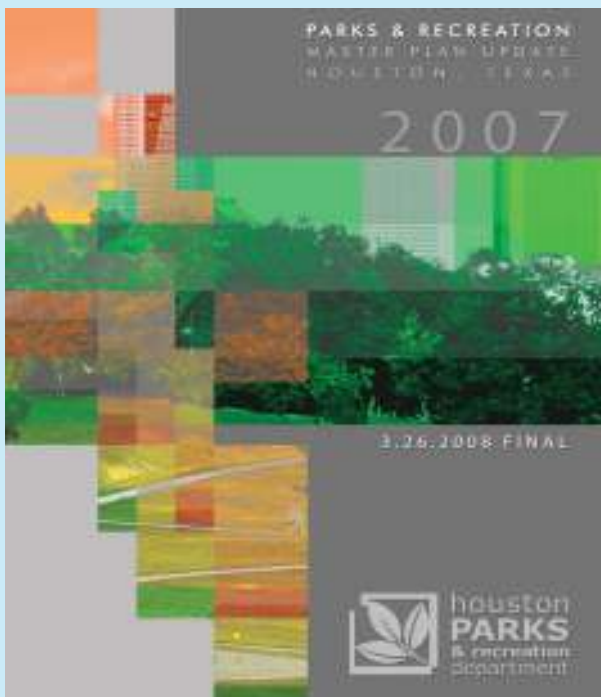
Justifikasi: Mengukuhkan lagi peranan bandar sebagai kawasan berekreasi dan beriadah bagi menggalakkan gaya hidup yang sihat dan rendah karbon.

AGENSI PEMANTAU	:	PBN
AGENSI PELAKSANA	:	PBT
AGENSI SOKONGAN	:	JPBD Negeri, JPBD SM, PTG, JLN, JUPEM

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan PBT yang telah mewartakan semua daripada tanah lapang dan kawasan rekreasi yang telah dikenalpasti di dalam RT		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Pelan Induk Taman dan Rekreasi Houston Texas, 2007

Pelan Strategik Taman dan Rekreasi London, 2009

- OBJEKTIF 2.6** : Peningkatan Gaya Hidup Sihat Dan Rendah Karbon
- STRATEGI 2.6.1** : Pengukuhan kawasan bandar sebagai pusat riadah dan rekreasi
- TINDAKAN 2.6.1.2** : **Mempertingkatkan pelaksanaan Program Bandar Sihat (Healthy City)**

Justifikasi: Program Bandar Sihat (Healthy City) boleh meningkatkan peluang kepada penduduk dalam bandar untuk menjalankan aktiviti gaya hidup yang sihat.

AGENSI PEMANTAU	:	JPBD SM
AGENSI PELAKSANA	:	PBT
AGENSI SOKONGAN	:	KBS, KKM, Persatuan Penduduk, Syarikat Swasta

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan bandar yang telah melaksanakan Program Bandar Sihat (Healthy City)		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Hari Bebas Kenderaan

Sumber: <http://www.thestar.com.my/News/Community/2015/01/05/KLcarfree-morning-now-twice-a-month-Event-to-be-held-every-1rst-and-third-Sunday>

OBJEKTIF 2.6 : Peningkatan Gaya Hidup Sihat Dan Rendah Karbon

STRATEGI 2.6.2 : *Food Mile* yang rendah di setiap bandar bagi mengurangkan *Carbon Footprint*

TINDAKAN 2.6.2.1 : **Menggalakkan aktiviti pasar komuniti di kawasan perumahan dalam bandar**

Justifikasi: Menyediakan kemudahan tapak dan menggalakkan aktiviti pasar komuniti dalam kawasan perumahan bagi memudahkan penduduk bandar mendapatkan bekalan makanan yang segar.

AGENSI PEMANTAU	:	JPBD Negeri
AGENSI PELAKSANA	:	PBT
AGENSI SOKONGAN	:	Persatuan Penduduk, MOA

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan bandar yang menyediakan tapak pasar komuniti di kawasan perumahan dalam bandar		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Menyediakan kemudahan tapak dan menggalakkan aktiviti pasar komuniti dalam kawasan perumahan bagi memudahkan penduduk bandar mendapatkan bekalan makanan yang segar

- OBJEKTIF 2.7** : Akses Yang Menyeluruh Kepada Kemudahan Kesihatan Yang Berkualiti
- STRATEGI 2.7.1** : Penyediaan kemudahan penjagaan kesihatan secara komprehensif dan bersepadu
- TINDAKAN 2.7.1.1** : **Menggalakkan penyediaan kemudahan kesihatan yang bersepadu dalam bandar**

Justifikasi: Menggalakkan pihak swasta dan NGO menyediakan kemudahan penjagaan kesihatan yang bersepadu seperti pusat dialisis, pusat rehabilitasi dan lain-lain bagi memudahkan penduduk mendapatkan perkhidmatan tersebut.

AGENSI PEMANTAU	:	KKM
AGENSI PELAKSANA	:	NGO, Syarikat Swasta
AGENSI SOKONGAN	:	JKM, PBT, MAIN
Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan bandar yang mempunyai kemudahan pusat penjagaan kesihatan yang bersepadu	
Penilaian Pencapaian	>80% Amat Memuaskan 50% - 80% Memuaskan <50% Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 2 : Bandar Wilayah 3 : Bandar Negeri 4 : Bandar Utama 5 : Bandar Tempatan	
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana : 2017 - 2020 (Tempoh Pemantauan : 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Hospital Rehabilitasi Cheras

OBJEKTIF 2.8 : Masyarakat Bandar Yang Bersatu Padu, Penyayang Dan Prihatin

STRATEGI 2.8.1 : Penggalakkan dan kepelbagaian aktiviti ke arah perpaduan di kalangan masyarakat bandar

TINDAKAN 2.8.1.1 : **Mempelbagaikan aktiviti kemasyarakatan di setiap peringkat umur**

Justifikasi: Mengeratkan hubungan silaturahim di kalangan masyarakat bandar melalui aktiviti sukan, ekspo, majlis ilmu, pameran, gotong-royong dan sebagainya.

AGENSI PEMANTAU	:	PBN
AGENSI PELAKSANA	:	PBT
AGENSI SOKONGAN	:	PDRM, NGO, Syarikat Swasta, Persatuan Penduduk

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan PBT yang menganjurkan enam (6) aktiviti kemasyarakatan dalam setahun		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek (Tempoh Pemantauan	: 2017 : 2018)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Aktiviti kemasyarakatan dapat mengeratkan hubungan silaturahim di kalangan masyarakat bandar

- OBJEKTIF 2.9** : Persekitaran Bandar Yang Selamat
- STRATEGI 2.9.1** : Pelaksanaan Program Bandar Selamat dilebarluaskan
- TINDAKAN 2.9.1.1** : **Mengaplikasikan semua Langkah Program Bandar Selamat dalam bandar**

Justifikasi: Mempertingkatkan keselamatan dan kesejahteraan penduduk di bandar.

AGENSI PEMANTAU	: JPBD SM, JPBD Negeri
AGENSI PELAKSANA	: PBT
AGENSI SOKONGAN	: PDRM, REHDA, NGO, Badan Profesional

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan PBT yang telah melaksanakan 14 Langkah Program Bandar Selamat di bandar masing-masing		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

3 Strategi Program Bandar Selamat

- OBJEKTIF 2.10** : Pengurusan Risiko Bencana Yang Komprehensif
- STRATEGI 2.10.1** : Penyediaan Pelan Pengurusan Kawasan Risiko Bencana
- TINDAKAN 2.10.1.1** : **Menyedia dan merangkumkan Pelan Pengurusan Kawasan Berisiko Bencana di dalam setiap Rancangan Tempatan dan Pelan Tindakan Khas**

Justifikasi: Memastikan pengurusan kawasan berisiko bencana diambil kira dalam penyediaan Rancangan Tempatan atau Pelan Tindakan Khas bagi mengurangkan risiko bencana alam.

AGENSI PEMANTAU	:	JPBD Negeri
AGENSI PELAKSANA	:	JPBD SM, PBT
AGENSI SOKONGAN	:	Agensi-agensi teknikal yang berkaitan

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan Rancangan Tempatan atau Pelan Tindakan Khas yang mengandungi Pelan Pengurusan Kawasan Risiko Bencana		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Sumber: <http://www.unisdr.org/partners/united-nations>

Sumber: <http://worldbank.mrooms.net/course/view.php?id=351nations>

- OBJEKTIF 2.10** : Pengurusan Risiko Bencana Yang Komprehensif
- STRATEGI 2.10.2** : Penyediaan tempat dan bangunan khas untuk berlindung ketika bencana
- TINDAKAN 2.10.2.1** : **Melengkapkan bangunan dengan kemudahan-kemudahan yang sesuai bagi menempatkan mangsa bencana (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Menyediakan kawasan atau bangunan yang selamat dan selesa untuk penempatan sementara mangsa bencana.

AGENSI PEMANTAU	:	MKN
AGENSI PELAKSANA	:	PBT, PTD
AGENSI SOKONGAN	:	Agensi-agensi teknikal yang berkaitan

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Jumlah bilangan bangunan yang mempunyai kemudahan bersesuaian bagi menempatkan mangsa bencana untuk berlindung di setiap bandar		
Penilaian Pencapaian	>4	Amat Memuaskan	
	2 - 4	Memuaskan	
	<2	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek	:	2017
	(Tempoh Pemantauan	:	2018)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Menentukan reka bentuk bangunan dengan infrastruktur yang boleh digunakan ketika kecemasan

- OBJEKTIF 2.10** : Pengurusan Risiko Bencana Yang Komprehensif
- STRATEGI 2.10.3** : Kolaborasi antara agensi untuk menghasilkan penyelesaian yang inovatif
- TINDAKAN 2.10.3.1** : **Melaksanakan program-program berkaitan pengurusan risiko bencana yang bersesuaian bersama penduduk (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Meningkatkan kesedaran dan kesediaan penduduk dalam menghadapi risiko bencana.

- AGENSI PEMANTAU** : MKN
- AGENSI PELAKSANA** : PBT, PTD, JPBN
- AGENSI SOKONGAN** : JPAM, PDRM, JBPM, JPS, KPWKM, JKR

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan program penerangan yang diselaraskan oleh PBT bersama agensi berkaitan kepada penduduk setiap tahun		
Penilaian Pencapaian	>4	Amat Memuaskan	
	2 - 4	Memuaskan	
	<2	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	2 : Bandar Wilayah	4 : Bandar Utama	5 : Bandar Tempatan
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek	: 2017	
	(Tempoh Pemantauan	: 2018)	

6.3 OBJEKTIF, STRATEGI DAN TINDAKAN PRINSIP 3 - BERDAYA SAING

- OBJEKTIF 3.1 : Peningkatan Daya Saing Dan Kepadatan Ekonomi Bandar
- STRATEGI 3.1.1 : Penguksuhan ekonomi berdasarkan sektor-sektor terpilih yang bersesuaian dengan hala tuju ekonomi bandar
- TINDAKAN 3.1.1.1 : **Mengenalpasti kawasan atau zon kluster ekonomi di setiap bandar (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Memastikan bandar menawarkan potensi yang terbaik untuk meningkatkan produktiviti negara, di mana aktiviti pengkhususan (yang mendorong kepada pengeluaran berskala tinggi) dan saling melengkapi (dengan adanya pelbagai jenis aktiviti berkaitan) boleh dikelompokkan di kawasan yang berdekatan.

AGENSI PEMANTAU	:	JPBD Negeri
AGENSI PELAKSANA	:	PBT
AGENSI SOKONGAN	:	UPEN, UKAS, KPKT

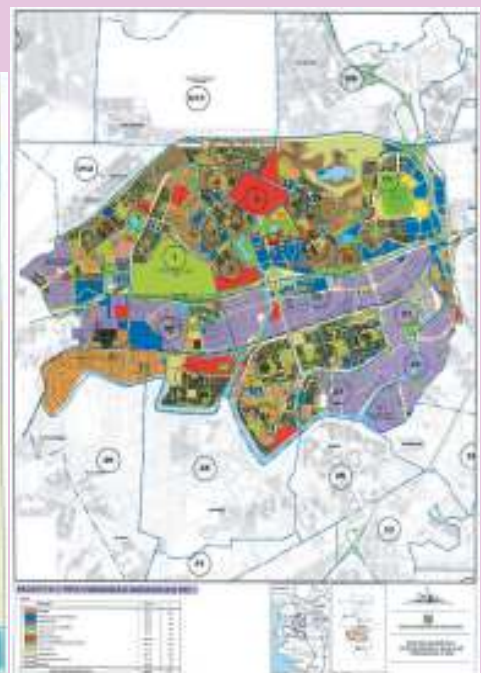

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	PBT yang telah mengenalpasti kawasan atau zon kluster ekonomi dalam rancangan tempatan		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global	2 : Bandar Wilayah	3 : Bandar Negeri
	4 : Bandar Utama		
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek	:	2017
	(Tempoh Pemantauan	:	2018)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Sumber: RT Majlis Perbandaran Kajang, 2007-2020

Sumber: RT MB Shah Alam (Pembaharuan) 2020

OBJEKTIF 3.1 : Peningkatan Daya Saing Dan Kepadatan Ekonomi Bandar

STRATEGI 3.1.1 : Pengukuhan ekonomi berdasarkan sektor-sektor terpilih yang bersesuaian dengan hala tuju ekonomi bandar

TINDAKAN 3.1.1.2 : **Menyediakan Pelan Induk kluster ekonomi dalam bandar (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Memastikan pertumbuhan ekonomi berlaku secara terancang di kawasan strategik.

AGENSI PEMANTAU	: JPBD SM
AGENSI PELAKSANA	: PBT
AGENSI SOKONGAN	: UPEN, UKAS, KPKT, JPBD Negeri, MITI

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bandar yang mempunyai Pelan Induk Kluster Ekonomi		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global	2 : Bandar Wilayah	3 : Bandar Negeri
	4 : Bandar Utama		
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana	: 2017 - 2020	
	(Tempoh Pemantauan	: 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Pelan Induk Cap Square, Kuala Lumpur

- OBJEKTIF 3.1 : Peningkatan Daya Saing Dan Kepadatan Ekonomi Bandar
- STRATEGI 3.1.1 : Pengukuhan ekonomi berdasarkan sektor-sektor terpilih yang bersesuaian dengan hala tuju ekonomi bandar
- TINDAKAN 3.1.1.3 : **Meningkatkan penyediaan pusat maklumat dan perkhidmatan perniagaan bersepadu bagi menyokong perkembangan ekonomi bandar**

Justifikasi: Pusat maklumat dan perkhidmatan perniagaan adalah penting untuk memudahkan peniaga dan pelabur mendapat nasihat, maklumat, kemudahan dan latihan bersesuaian. Contohnya, latihan, kredit perniagaan, jaringan perdagangan, skim jaminan kerajaan, kemudahan import/eksport, inkubator perniagaan, inovasi, R&D dan sebagainya.

AGENSI PEMANTAU	:	MITI
AGENSI PELAKSANA	:	Agensi Pelaburan Negeri
AGENSI SOKONGAN	:	MIDA, UPEN
Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bandar yang mempunyai pusat maklumat dan perkhidmatan perniagaan bersepadu	
Penilaian Pencapaian	>80% 50% - 80% <50%	Amat Memuaskan Memuaskan Kurang Memuaskan
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 2 : Bandar Wilayah 3 : Bandar Negeri	
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Sumber: <http://www.matrade.gov/pengeksport-malaysia/perkhidmatan-untuk-pengeksport/informasi-perdagangan-a-pasaran/perpustakaan-perniagaan?lang=ms>

Sumber: <http://ilmu.matrade.gov.my/equip-matrade/custom/home.jsp>

- OBJEKTIF 3.1** : Peningkatan Daya Saing Dan Kepadatan Ekonomi Bandar
- STRATEGI 3.1.2** : Pengukuhan aplikasi digital ke arah pewujudan bandar pintar
- TINDAKAN 3.1.2.1** : **Menambahbaik penyediaan perkhidmatan bandar melalui penggunaan aplikasi digital**

Justifikasi: Mengalakkan penggunaan aplikasi digital dalam urusan perkhidmatan dengan PBT. Contohnya, e-saman, e-cukai dan e-permit.

AGENSI PEMANTAU	:	KPKT
AGENSI PELAKSANA	:	PBT
AGENSI SOKONGAN	:	MDEC, SKMM

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan aplikasi digital yang digunakan oleh setiap PBT dalam menyampaikan perkhidmatan kepada pelanggan		
Penilaian Pencapaian	>5	Amat Memuaskan	
	3 - 5	Memuaskan	
	<3	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Sumber: <http://www.mygovmobile.malaysia.gov.my/web/>

Sumber: <http://www.hasil.gov.my>

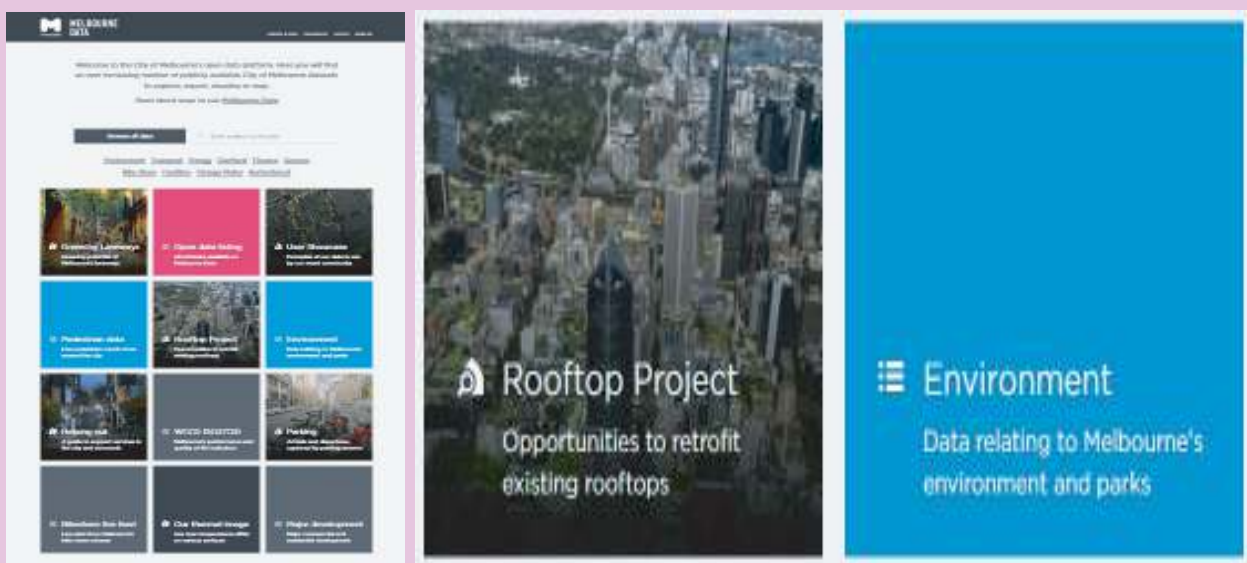
- OBJEKTIF 3.1 : Peningkatan Daya Saing Dan Kepadatan Ekonomi Bandar
- STRATEGI 3.1.2 : Pengukuhan aplikasi digital ke arah pewujudan bandar pintar
- TINDAKAN 3.1.2.2 : **Menggalakkan penggunaan aplikasi digital melalui penyebaran maklumat dan latihan (hands-on) kepada orang awam (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Penggunaan aplikasi digital akan meningkatkan kecekapan dan kualiti tadbir urus serta penyampaian perkhidmatan yang lebih baik dan murah.

AGENSI PEMANTAU	:	KPKT
AGENSI PELAKSANA	:	PBT
AGENSI SOKONGAN	:	MDEC, SKMM

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan aplikasi penyebaran maklumat mengenai cara penggunaan aplikasi digital kepada orang awam di setiap PBT		
Penilaian Pencapaian	>5	Amat Memuaskan	
	3 - 5	Memuaskan	
	<3	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global	2 : Bandar Wilayah	3 : Bandar Negeri
	4 : Bandar Utama	5 : Bandar Tempatan	
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana	: 2017 - 2020	
	(Tempoh Pemantauan	: 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Sumber: <https://data.melbourne.vic.gov.au/>

- OBJEKTIF 3.2** : Peningkatan Produktiviti Modal Insan
- STRATEGI 3.2.1** : Peningkatan bakat-bakat berkemahiran yang bersesuaian dalam bidang ekonomi bernilai tinggi
- TINDAKAN 3.2.1.1** : **Menganjurkan aktiviti promosi latihan *upskilling* dan pembelajaran sepanjang hayat beserta pameran laluan kerjaya (career path) terutamanya dengan kerjasama institusi pendidikan setempat dan firma swasta (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Mengekalkan momentum ekonomi negara berpendapatan tinggi, aktiviti ekonomi negara harus beralih kepada produk bernilai tambah yang tinggi. Ini memerlukan modal insan yang mempunyai bakat kemahiran dan pengetahuan yang terkini.

- AGENSI PEMANTAU** : KSM
- AGENSI PELAKSANA** : Jabatan Tenaga Kerja
- AGENSI SOKONGAN** : UPEN, Dewan Perniagaan, HRDF, TERAJU, MARA, SME Corp.

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan program, pameran dan bengkel yang dianjurkan dalam setahun		
Penilaian Pencapaian	>2	Amat Memuaskan	
	1 - 2	Memuaskan	
	Tiada	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Aktiviti mempromosikan latihan *upskilling* dan pembelajaran sepanjang hayat beserta pameran laluan kerjaya (career path) perlu dijalankan melibatkan institusi pendidikan setempat dan firma swasta

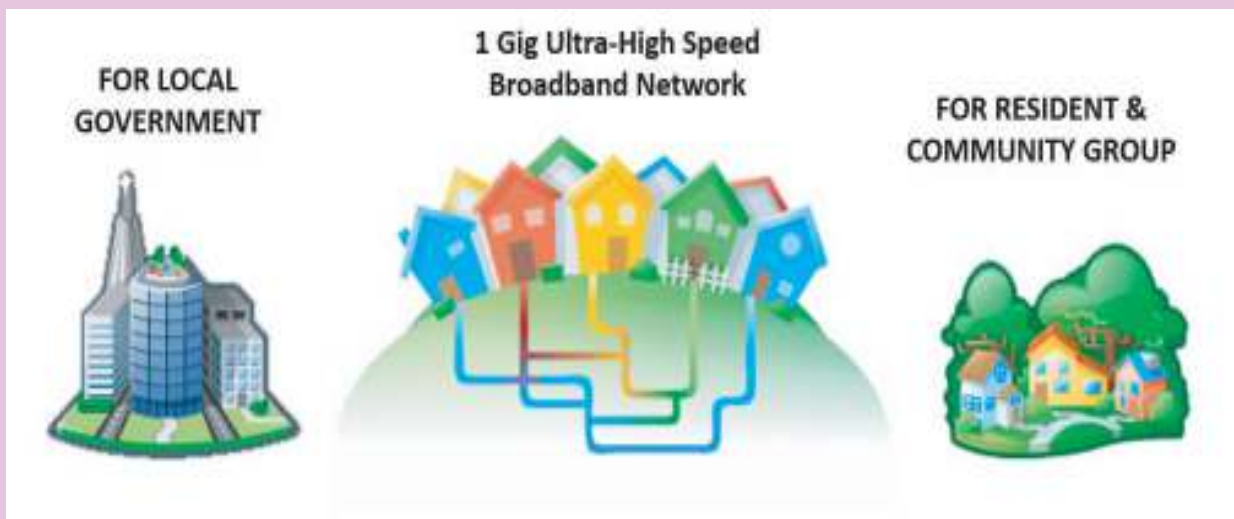
- OBJEKTIF 3.3** : Penyediaan Sistem Komunikasi Yang Cepak Dan Efektif
- STRATEGI 3.3.1** : Peningkatan sistem komunikasi di semua bandar
- TINDAKAN 3.3.1.1** : **Menyediakan jalur lebar berkelajuan tinggi (high speed broadband) di kawasan bandar secara menyeluruh pada kadar yang kompetitif (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Fasilitasi perdagangan dan kualiti perkhidmatan logistik menyumbang kepada kemajuan bandar yang lebih berdaya saing iaitu membantu menyusun aktiviti ekonomi yang lebih padat, tersusun dan terhubung baik (well-connected).

AGENSI PEMANTAU	:	KKMM
AGENSI PELAKSANA	:	PBT, SKMM
AGENSI SOKONGAN	:	Syarikat Perkhidmatan Komunikasi, MDEC

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Purata kadar perkhidmatan internet dan jalur lebar berkelajuan tinggi		
Penilaian Pencapaian	>8.4 Mbps 5.5 - 8.4 Mbps <5.5 Mbps	Amat Memuaskan Memuaskan Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Panjang (Tempoh Pemantauan	:	2017 - 2025 : 2023)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Sumber: <http://www.wittysparks.com/1-gig-ultra-high-speed-broadband-service-by-google/>

- OBJEKTIF 3.4** : Penggunaan Tanah Wakaf, Tanah Rizab Melayu dan Tanah Adat Dalam Bandar Yang Optimum
- STRATEGI 3.4.1** : Pengemaskinian maklumat mengenai Tanah Wakaf, Tanah Rizab Melayu dan Tanah Adat dalam bandar
- TINDAKAN 3.4.1.1** : **Mewujudkan pangkalan data yang mengandungi maklumat asas berkaitan Tanah Wakaf, Tanah Rizab Melayu dan Tanah Adat dalam bandar (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Memudahkan perancangan dan pembangunan bagi Tanah Wakaf, Tanah Rizab Melayu dan Tanah Adat dalam bandar.

AGENSI PEMANTAU	: JPBD SM
AGENSI PELAKSANA	: JPBD Negeri
AGENSI SOKONGAN	: JAIN, UPEN, PTD, PTG

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bandar yang mempunyai pangkalan data mengenai Tanah Wakaf, Tanah Rizab Melayu dan Tanah Adat dalam bandar		
Penilaian Pencapaian	>50%	Amat Memuaskan	
	20% - 50%	Memuaskan	
	<20%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Sumber: Berita Harian, 2014

Sumber: Berita Harian, 2014

- OBJEKTIF 3.4 : Penggunaan Tanah Wakaf, Tanah Rizab Melayu dan Tanah Adat Dalam Bandar Yang Optimum
- STRATEGI 3.4.2 : Perancangan yang mampu meningkatkan Nilai Tanah Wakaf, Tanah Rizab Melayu dan Tanah Adat dalam bandar
- TINDAKAN 3.4.2.1 : **Menyediakan Pelan Pembangunan Strategik Bersepadu yang mengandungi:-**
  - a. Jenis-jenis potensi pembangunan tanah;
  - b. Sekatan-sekatan yang menghalang pembangunan;
  - c. Cadangan pembangunan;
  - d. Cadangan pengurusan;
  - e. Cadangan pembiayaan pembangunan; dan
  - f. Lain-lain yang berkaitan (perincian daripada DPN 2006)

Justifikasi: Pelan Pembangunan Strategik Bersepadu ini boleh membantu pembangunan tanah-tanah tersebut secara optimum dan meningkatkan ekuiti Bumiputera.

AGENSI PEMANTAU	: PBN
AGENSI PELAKSANA	: PTG, JPBD Negeri
AGENSI SOKONGAN	: JAIN, UPEN

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bandar yang mempunyai Pelan Pembangunan Strategik Bersepadu bagi pembangunan Tanah Wakaf, Tanah Rizab Melayu dan Tanah Adat		
Penilaian Pencapaian	>50%	Amat Memuaskan	
	20% - 50%	Memuaskan	
	<20%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana	: 2017 - 2020	(Tempoh Pemantauan : 2021)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Sumber: <http://www.bankislam.com.my/home/>

- OBJEKTIF 3.5** : Pengintegrasian Perancangan Pembangunan Kampung Dalam Bandar
- STRATEGI 3.5.1** : Pengemaskinian maklumat mengenai kampung dalam bandar
- TINDAKAN 3.5.1.1** : **Mewujudkan pangkalan data yang mengandungi maklumat kampung dalam bandar dari segi keluasan, profil penduduk, ciri-ciri penduduk, imej, sejarah, identiti, budaya dan warisan (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Meningkatkan kualiti hidup dan mengoptimumkan potensi ekonomi penduduk kampung dalam bandar.

AGENSI PEMANTAU	: JPBD SM
AGENSI PELAKSANA	: JPBD Negeri
AGENSI SOKONGAN	: UPEN, PTD, Jabatan Warisan Negara

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bandar yang mempunyai pangkalan data kampung dalam bandar		
Penilaian Pencapaian	>50%	Amat Memuaskan	
	20% - 50%	Memuaskan	
	<20%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)	

Ilustrasi/Contoh/Amalan Terbaik

Kampung Tradisi Lembah Keriang, Changlun Kedah

- OBJEKTIF 3.5 : Pengintegrasian Perancangan Pembangunan Kampung Dalam Bandar
- STRATEGI 3.5.2 : Penetapan hala tuju pembangunan kampung dalam bandar
- TINDAKAN 3.5.2.1 : **Menyediakan Pelan Pembangunan Strategik Bersepadu yang mengandungi:-**
  - a. Analisis potensi pembangunan, pemuliharaan dan pemeliharaan;
  - b. Cadangan penambahbaikan dan pembangunan;
  - c. Cadangan pengurusan;
  - d. Sekatan-sekatan yang menghalang pembangunan;
  - e. Lain-lain yang berkaitan (perincian daripada DPN 2006)

Justifikasi: Memberi peluang supaya kampung dan bandar dipelihara atau dibangunkan semula.

AGENSI PEMANTAU	:	JPBD SM
AGENSI PELAKSANA	:	JPBD Negeri
AGENSI SOKONGAN	:	NGO, Persatuan Penduduk, Jabatan Perpaduan Negara, PTD, UPEN

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bandar yang mempunyai Pelan Pembangunan Strategik Bersepadu bagi kampung dalam bandar		
Penilaian Pencapaian	>50%	Amat Memuaskan	
	20% - 50%	Memuaskan	
	<20%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Kampung Baru, Kuala Lumpur

Kampung Morten, Melaka

Contoh kampung dalam bandar yang masih dipelihara

- OBJEKTIF 3.6** : Penggunaan Kawasan *Brownfield* Yang Optimum
- STRATEGI 3.6.1** : Pengemaskinian maklumat mengenai kawasan *brownfield* dalam bandar
- TINDAKAN 3.6.1.1** : **Mewujudkan pangkalan data yang mengandungi maklumat kawasan *brownfield* (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Memudahkan perancangan dan pembangunan bagi kawasan "brownfield" dalam bandar.

AGENSI PEMANTAU	:	JPBD SM
AGENSI PELAKSANA	:	JPBD Negeri
AGENSI SOKONGAN	:	PTG, PBT

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bandar yang mempunyai pangkalan data yang mengandungi maklumat kawasan <i>brownfield</i> dalam bandar		
Penilaian Pencapaian	>50%	Amat Memuaskan	
	20% - 50%	Memuaskan	
	<20%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)	

Ilustrasi/Contoh/Amalan Terbaik

Brownfield di Alor Setar

6.4 OBJEKTIF, STRATEGI DAN TINDAKAN PRINSIP 4 - INKLUSIF DAN SAKSAMA

- OBJEKTIF 4.1 : Tumpuan Program Yang Khusus Untuk Kebajikan Isi Rumah B40
- STRATEGI 4.1.1 : Peningkatan taraf hidup isi rumah B40 di bandar
- TINDAKAN 4.1.1.1 : **Melaksanakan lebih banyak usaha kebajikan seperti bantuan pendidikan, perumahan, kesihatan dan sebagainya dalam membantu isi rumah B40 di bandar**

Justifikasi: Membantu meringankan beban kos sara hidup yang tinggi bagi isi rumah B40 selaras dengan Dasar Pembangunan Inklusif dalam Model Ekonomi Baru dan teras Rancangan Malaysia Ke-11.

AGENSI PEMANTAU	:	ICU
AGENSI PELAKSANA	:	KPWKM, Jabatan Agama Islam Negeri
AGENSI SOKONGAN	:	PBT, Jabatan Pendidikan Negeri, Jabatan Kesihatan Negeri, NGO, Pihak Swasta
Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Program atau bantuan kebajikan kepada isi rumah B40 yang dilaksanakan di setiap bandar	
Penilaian Pencapaian	>5 Amat Memuaskan 2 - 4 Memuaskan <2 Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 2 : Bandar Wilayah 3 : Bandar Negeri 4 : Bandar Utama 5 : Bandar Tempatan	
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek : 2017 (Tempoh Pemantauan : 2018)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Laman web Kementerian Pembangunan Wanita, Keluarga dan Masyarakat yang menawarkan pelbagai kemudahan dan bantuan

Sumber: <http://www.kpwkm.gov.my/>

- OBJEKTIF 4.1** : Tumpuan Program Yang Khusus Untuk Kebajikan Isi Rumah B40
- STRATEGI 4.1.2** : Peningkatan usaha kebajikan bagi membantu golongan wanita yang bekerja di bandar
- TINDAKAN 4.1.2.1** : **Menggalakkan penyediaan pusat penjagaan kanak-kanak dalam bangunan kerajaan dan swasta**

Justifikasi: Usaha ini dapat membantu mengekalkan kesejahteraan keluarga, di samping menggalakkan penyertaan golongan wanita yang berkerjaya dalam sektor awam dan swasta di bandar.

AGENSI PEMANTAU	: KPWKM
AGENSI PELAKSANA	: Jabatan Kebajikan Masyarakat Negeri
AGENSI SOKONGAN	: JKT, JPBD SM, JPBD Negeri

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Pejabat kerajaan atau swasta yang menyediakan pusat penjagaan kanak-kanak atau taska di bangunan kerajaan dan swasta di setiap bandar		
Penilaian Pencapaian	>5 Amat Memuaskan 2 - 4 Memuaskan <2 Kurang Memuaskan		
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek (Tempoh Pemantauan	: 2017 : 2018)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Taska PERMATA yang beroperasi di bangunan KPKT, Putrajaya

Taska MARA yang beroperasi di bangunan perniagaan

- OBJEKTIF 4.2** : Peningkatan Pendapatan Isi Rumah B40
- STRATEGI 4.2.1** : Peningkatan peluang pendapatan isi rumah B40
- TINDAKAN 4.2.1.1** : **Menyediakan premis perniagaan baru yang bersesuaian dengan isi rumah B40**

Justifikasi: Mempelbagaikan peluang pendapatan isi rumah B40 bagi menampung kos sara hidup yang tinggi. Contohnya, bemiaga di pasar malam, pasar tani, tamu mingguan, bazar ramadhan, "carboot sale", "foodtruck", "uptown" dan "downtown".

- AGENSI PEMANTAU** : KPKT
- AGENSI PELAKSANA** : MARA
- AGENSI SOKONGAN** : UPEN, Persatuan Peniaga

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Premis perniagaan berkala yang disediakan untuk isi rumah B40 di setiap bandar		
Penilaian Pencapaian	>2 1 - 2 Tiada	Amat Memuaskan Memuaskan Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek (Tempoh Pemantauan	: 2017 : 2018)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Perniagaan *foodtruck* di perkarangan Taman Air Pancut, Masjid Negara

Perniagaan *carboot sales* yang semakin popular masa kini

OBJEKTIF 4.2 : Peningkatan Pendapatan Isi Rumah B40

STRATEGI 4.2.1 : Peningkatan peluang pendapatan isi rumah B40

TINDAKAN 4.2.1.2 : **Menyediakan pusat khidmat bergerak atau tetap bagi memberi maklumat berkaitan peluang perniagaan, latihan, perlindungan insurans dan kredit kepada peniaga kecil**

Justifikasi: Memberi khidmat nasihat, pemahaman dan pengetahuan kepada peniaga kecil tentang kewujudan peluang-peluang perniagaan bagi mendapatkan maklumat berkaitan Skim Usahawan Permulaan Bumiputera (SUPERB), Skim Usahawan Pasar Malam, Amanah Ikhtiar, Program TEKUN dan Program 1AZAM (1AZAM Bandar, 1AZAM Kerja, 1AZAM Niaga dan 1AZAM Khidmat), proses pelesenan atau "franchising. Contohnya, kiosk, kaunter tetap, kaunter bergerak dan lain-lain.

AGENSI PEMANTAU	: ICU
AGENSI PELAKSANA	: JKM, MARA, KPKT, TEKUN
AGENSI SOKONGAN	: KPDNKK, JPBD Negeri, SME Corp., SSM

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Pusat khidmat bergerak atau tetap yang disediakan di setiap bandar		
Penilaian Pencapaian	>5 2 - 4 <2	Amat Memuaskan Memuaskan Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek	: 2017	(Tempoh Pemantauan : 2018)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Program Jelajah Informasi Usahawan bagi memperkenalkan TEKUN Nasional adalah antara program yang dijalankan oleh Kementerian Pertanian dan Industri Asas Tani

Sumber: <http://tekunnasional.blogspot.my/2014/06/program-jelajah-informasi-usahawan-raub.html>

Dataran Usahawan 1AZAM, Cheras

- OBJEKTIF 4.2 : Peningkatan Pendapatan Isi Rumah B40
- STRATEGI 4.2.1 : Peningkatan peluang pendapatan isi rumah B40
- TINDAKAN 4.2.1.3 : **Menggalakkan perniagaan berasaskan komuniti dan sosial (social enterprise) untuk menjana pendapatan tambahan**

Justifikasi: Memberi peluang kepada individu untuk melibatkan diri dalam perniagaan sendiri atau bersama komuniti. Contohnya, pusat asuhan dan jagaan kanak-kanak, pusat tuisyen, kelas menjahit dan penyediaan makanan.

AGENSI PEMANTAU	:	ICU
AGENSI PELAKSANA	:	KPKT, JKM, MARA, TEKUN
AGENSI SOKONGAN	:	PBT, Persatuan Penduduk, Bahagian Pembangunan Perniagaan (KPDNKK), Suruhanjaya Syarikat Malaysia (SSM)
Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Perniagaan berasaskan komuniti dan sosial di setiap bandar	
Penilaian Pencapaian	>5 2 - 4 <2	Amat Memuaskan Memuaskan Kurang Memuaskan
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek (Tempoh Pemantauan	: 2017 : 2018)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Makanan ringan seperti kerepek ubi, pisang dan sebagainya antara produk terkenal yang sering diusahakan oleh masyarakat setempat

Perniagaan mi kuning yang diusahakan oleh masyarakat setempat

OBJEKTIF 4.3 : Penglibatan Bumiputera Dalam Pembangunan Ekonomi

STRATEGI 4.3.1 : Peningkatan pemilikan premis perniagaan oleh Bumiputera di lokasi yang strategik

TINDAKAN 4.3.1.1 : **Penguatkuasaan pemilikan 30% premis perniagaan bagi kuota Bumiputera di lokasi strategik yang dikenalpasti dalam bandar**

Justifikasi: Memastikan golongan Bumiputera lebih berdaya saing dan diberi peluang yang sama dalam aktiviti perniagaan di kawasan bandar.

AGENSI PEMANTAU	: UPEN
AGENSI PELAKSANA	: PBT, Perbadanan Kemajuan Negeri
AGENSI SOKONGAN	: Persatuan Peniaga, MARA, Pemaju

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Premis perniagaan Bumiputera di lokasi yang strategik di setiap bandar		
Penilaian Pencapaian	>30%	Amat Memuaskan	
	20% - 30%	Memuaskan	
	<20%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek (Tempoh Pemantauan	: 2017 : 2018)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Premis perniagaan bumiputera yang disediakan di ruang legar bangunan kerajaan sekitar Putrajaya

OBJEKTIF 4.4 : Peningkatan Keupayaan Golongan Belia Untuk Menyumbang dan Menerima Faedah Pembangunan Bandar

STRATEGI 4.4.1 : Penyediaan kemudahan khusus untuk golongan belia dalam bandar

TINDAKAN 4.4.1.1 : **Membina lebih banyak kemudahan khusus untuk aktiviti golongan belia**

Justifikasi: Penyediaan kemudahan khusus bagi golongan belia supaya dapat memupuk komuniti belia yang sihat. Contohnya, padang futsal, "rock climbing", gelanggang "skate board" dan sebagainya bagi melaksanakan "Youth Resilience Programme".

AGENSI PEMANTAU	:	KBS
AGENSI PELAKSANA	:	Jabatan Belia dan Sukan
AGENSI SOKONGAN	:	JPBD SM, PBT
Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bandar yang mempunyai kemudahan khusus untuk aktiviti golongan belia	
Penilaian Pencapaian	>80% 50% - 80% <50%	Amat Memuaskan Memuaskan Kurang Memuaskan
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Pusat Belia Antarabangsa Kuala Lumpur terletak di Bandar Tun Razak, Cheras

Taman Cabaran, Putrajaya yang menyediakan pelbagai kemudahan khusus bagi golongan belia

- OBJEKTIF 4.5** : Penyediaan Keperluan Golongan Warga Emas Dan OKU Dalam Pembangunan Bandar Yang Pelbagai
- STRATEGI 4.5.1** : Peningkatan penyediaan kemudahan keperluan golongan warga emas dan OKU dalam pembangunan bandar
- TINDAKAN 4.5.1.1** : **Penyediaan kemudahan untuk warga emas dan OKU secara bersepadu mengikut Garis Panduan Reka Bentuk Sejagat**

Justifikasi: Mewujudkan bandar yang inklusif dengan mengambil kira keperluan semua lapisan masyarakat termasuk golongan warga emas dan OKU. Contohnya, pusat komuniti perkampungan pesara (retirement village), rumah penjagaan (nursing home), pusat rehabilitasi dan kemudahan kesihatan yang khusus.

AGENSI PEMANTAU	: JPBD Negeri
AGENSI PELAKSANA	: PBT
AGENSI SOKONGAN	: KKM, JKM, JPBD SM
Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Pusat penjagaan yang disediakan secara percuma bagi kemudahan golongan warga emas dan OKU yang telah dibina dalam bandar
Penilaian Pencapaian	>2 Amat Memuaskan 1 - 2 Memuaskan Tiada Kurang Memuaskan
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 2 : Bandar Wilayah 3 : Bandar Negeri 4 : Bandar Utama 5 : Bandar Tempatan
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana : 2017 - 2020 (Tempoh Pemantauan : 2021)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Pondok Al-Baraqaah, Kg. Manjoi, Perak

Green Acres, Meru, Ipoh

Penggunaan *tactile* atau sentuhan untuk kemudahan golongan cacat penglihatan di laluan pejalan kaki

6.5 OBJEKTIF, STRATEGI DAN TINDAKAN PRINSIP 5 - PEMBANGUNAN HIJAU

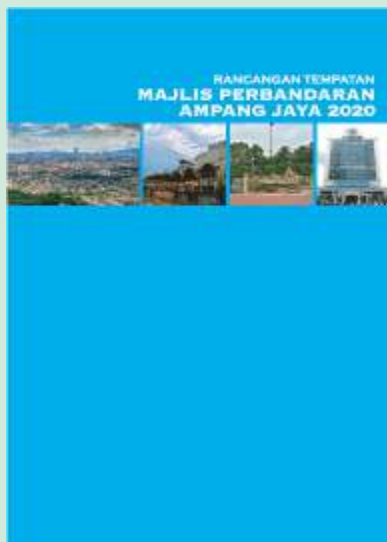
- OBJEKTIF 5.1** : Penerapan Elemen Hijau Dalam Pembangunan Bandar
- STRATEGI 5.1.1** : Penerapan elemen-elemen pembangunan hijau dalam dokumen perancangan
- TINDAKAN 5.1.1.1** : **Memastikan semua rancangan pemajuan menerapkan elemen pembangunan bandar hijau dan rendah karbon secara menyeluruh**

Justifikasi: Memastikan semua rancangan pemajuan yang disediakan mengambil kira langkah-langkah untuk menangani isu perubahan iklim dan penerapan pembangunan hijau ke arah bandar yang lebih mampan untuk generasi akan datang.

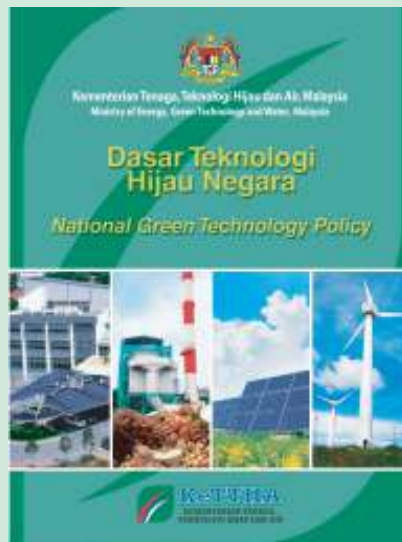
AGENSI PEMANTAU	:	JPBD SM
AGENSI PELAKSANA	:	JPBD Negeri
AGENSI SOKONGAN	:	PBT, KeTTHA

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan Rancangan Pemajuan yang mengambil kira langkah-langkah dalam Dasar Teknologi Hijau Negara dan Dasar Perubahan Iklim Negara		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek	: 2017	
	(Tempoh Pemantauan	: 2018)	

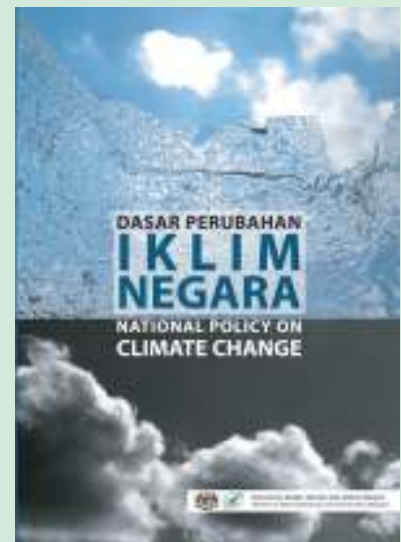
Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Rancangan Pemajuan perlu mengambil kira langkah-langkah dalam Dasar Teknologi Hijau Negara dan Dasar Perubahan Iklim Negara

Dasar Teknologi Hijau Negara

Dasar Perubahan Iklim Negara

- OBJEKTIF 5.1** : Penerapan Elemen Hijau Dalam Pembangunan Bandar
- STRATEGI 5.1.1** : Penerapan elemen-elemen pembangunan hijau dalam dokumen perancangan
- TINDAKAN 5.1.1.2** : **Menganjurkan kursus perancangan berkaitan pembangunan hijau dan perubahan iklim negara**

Justifikasi: Meningkatkan kompetensi semua lapisan pegawai yang terlibat dalam melaksanakan perancangan dan pembangunan di bandar kerana pelaksanaan bandar rendah karbon dan bandar hijau belum meluas di Malaysia.

AGENSI PEMANTAU	:	KPKT
AGENSI PELAKSANA	:	i-KPKT, JPBD Negeri
AGENSI SOKONGAN	:	JPBD SM, KeTTHA, PBT, Badan Profesional

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan latihan atau kursus berkaitan pembangunan hijau dan perubahan iklim negara yang dianjurkan oleh agensi pelaksana		
Penilaian Pencapaian	>6	Amat Memuaskan	
	2 - 6	Memuaskan	
	<2	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek	:	2017
	(Tempoh Pemantauan	:	2018)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Contoh kursus berkaitan pembangunan hijau dan perubahan iklim negara anjuran Perbadanan Teknologi Hijau Malaysia

Sumber: <http://www.kkr.gov.my/ms/node/34173>

- OBJEKTIF 5.2** : Penggunaan Tenaga Yang Lebih Efisien dan Mampan
- STRATEGI 5.2.1** : Peningkatan penglibatan dalam skim akreditasi bangunan hijau dan bandar rendah karbon
- TINDAKAN 5.2.1.1** : **Menggalakkan pembinaan bangunan yang berkonsepkan bangunan hijau dan rendah karbon**

Justifikasi: Bangunan menjana 15% daripada pengeluaran gas rumah kaca di peringkat global. Oleh itu, lebih banyak bangunan yang dibina mengikut klasifikasi "Green Building Index (GBI), MyCREST, Green RE, Leeds dan sebagainya akan membantu mengurangkan penjana gas rumah kaca.

AGENSI PEMANTAU	:	JPBD SM
AGENSI PELAKSANA	:	JPBD Negeri
AGENSI SOKONGAN	:	KeTTHA, REHDA, CIDB, JKR, Badan Profesional, PBT
Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan bangunan baru yang mempunyai sijil pengiktirafan bangunan hijau dan rendah karbon bagi setiap bandar mengikut kelulusan Pelan Bangunan	
Penilaian Pencapaian	>80% Amat Memuaskan 50% - 80% Memuaskan <50% Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 2 : Bandar Wilayah 3 : Bandar Negeri 4 : Bandar Utama 5 : Bandar Tempatan	
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana : 2017 - 2020 (Tempoh Pemantauan : 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Bangunan Wisma Shell yang mendapat penarafan emas Kepimpinan dalam Rekaan Tenaga dan Alam Sekitar (LEED) tersergam Indah di Cyberjaya, menjadi contoh pembangunan hijau di Malaysia

- OBJEKTIF 5.2** : Penggunaan Tenaga Yang Lebih Efisien dan Mampan
- STRATEGI 5.2.1** : Peningkatan penglibatan dalam skim akreditasi bangunan hijau dan bandar rendah karbon
- TINDAKAN 5.2.1.2** : **Retrofit kemudahan teknologi hijau dan rendah karbon bagi bangunan-bangunan kerajaan**

Justifikasi: Kerajaan telah mengeluarkan arahan supaya setiap jabatan kerajaan digalakkan untuk membuat perolehan berdasarkan prinsip hijau. Ini bagi menggalakkan perkembangan sektor teknologi hijau dan mengurangkan penajanaan gas rumah kaca.

AGENSI PEMANTAU	: KKR
AGENSI PELAKSANA	: JKR
AGENSI SOKONGAN	: PBN, KeTTHA, PBT

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan bangunan kerajaan yang diretrofit menggunakan teknologi hijau di setiap bandar		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Projek New Academic Street RMIT University yang mana universiti tersebut menjalankan *retrofitting* bangunan sendiri

Sumber: <https://www.rmit.edu.au/study-with-us/building-construction-and-planning/construction-and-project-management/supportinformation-/5-benefits-of-retrofitting-buildings/>

Sekolah Kebangsaan Karak, Pandang Jln. Janitek Karak, Pandang

- OBJEKTIF 5.2 : Penggunaan Tenaga Yang Lebih Efisien dan Mampan
- STRATEGI 5.2.2 : Pengurangan intensiti karbon melalui pengurangan penggunaan tenaga dan air dalam bangunan
- TINDAKAN 5.2.2.1 : **Memberi insentif kepada isi rumah yang menggunakan kemudahan teknologi hijau**

Justifikasi: Menggalakkan pemilik rumah untuk mengurangkan penggunaan tenaga. Pengurangan penggunaan tenaga menjimatkan kos dan mengurangkan penjejanaan karbon. Contohnya: MBPJ - Skim Cukai Taksiran Rumah Mesra Alam Hijau (Pemilik individu yang layak akan menerima 100% rebat cukai taksiran ataupun RM500, mana yang lebih rendah dalam bentuk debit ke dalam akaun cukai mereka.

- AGENSI PEMANTAU : KeTTHA
- AGENSI PELAKSANA : PBT
- AGENSI SOKONGAN : KPKT, JPBD Negeri

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan isi rumah yang menerima insentif untuk penggunaan tenaga hijau atau Tenaga Boleh Baharu (TBB)		
Penilaian Pencapaian	>50%	Amat Memuaskan	
	20% - 50%	Memuaskan	
	<20%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek (Tempoh Pemantauan	: 2017 : 2018)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Sumber: <https://selangorhijau.wordpress.com/2011/08/23/go-green-and-get-rewarded-thestar/>

Sumber: <http://www.thestar.com.my/news/community/2011/08/23/go-green-and-get-rewarded/>

- OBJEKTIF 5.2** : Penggunaan Tenaga Yang Lebih Efisien dan Mampan
- STRATEGI 5.2.2** : Pengurangan intensiti karbon melalui pengurangan penggunaan tenaga dan air dalam bangunan
- TINDAKAN 5.2.2.2** : **Memberi insentif untuk membuat retrofitting ke atas bangunan perniagaan lama bagi mengurangkan penggunaan tenaga dan air**

Justifikasi: Menggalakkan “retrofitting” ke atas bangunan perniagaan lama ke arah penjimatan penggunaan tenaga dan air. PBT perlu menentukan bentuk insentif yang akan diberikan. Contohnya, pengecualian cukai pintu.

AGENSI PEMANTAU	:	KPKT, KeTTHA
AGENSI PELAKSANA	:	PBT
AGENSI SOKONGAN	:	MGTC, CIDB
Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Pemberian insentif kepada pemilik bangunan perniagaan lama yang telah mendapat sijil pengiktirafan bangunan hijau	
Penilaian Pencapaian	Ada Memuaskan Tiada Tidak Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 2 : Bandar Wilayah 3 : Bandar Negeri 4 : Bandar Utama 5 : Bandar Tempatan	
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana : 2017 - 2020 (Tempoh Pemantauan : 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Sumber: <http://www.preservationnation.org/information-center/sustainable-communities/green-lab/getting-to-50.html?referrer=https://www.google.com/#.VyqI54R96Cg>

- OBJEKTIF 5.2** : Penggunaan Tenaga Yang Lebih Efisien dan Mampan
- STRATEGI 5.2.3** : Penggunaan sumber Tenaga Boleh Baharu (TBB)
- TINDAKAN 5.2.3.1** : **Menggalakkan pembangunan penjanaan TBB seperti *wind turbine, solar farm* dan stesen bio-gas di kawasan yang bersesuaian**

Justifikasi: Menggalakkan penggunaan TBB dalam semua sektor terutamanya perdagangan, perindustrian dan perkhidmatan ke arah pengurangan penjanaan tenaga di bandar.

AGENSI PEMANTAU	:	KeTTHA
AGENSI PELAKSANA	:	TNB Negeri
AGENSI SOKONGAN	:	PTG, SEDA, Syarikat Swasta, PBT
Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Penyediaan tapak penjanaan TBB di setiap bandar	
Penilaian Pencapaian	Ada Memuaskan Tiada Tidak Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 2 : Bandar Wilayah 3 : Bandar Negeri 4 : Bandar Utama	
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

CoolTek Home yang terletak di Melaka merupakan perintis pertama rumah tenaga solar di Malaysia

Sumber: <http://ohcikgu.com/2014/02/28/cooltek-home-perintis-pertama-rumah-tenaga-solar-di-malaysia/>

- OBJEKTIF 5.2** : Penggunaan Tenaga Yang Lebih Efisien dan Mampan
- STRATEGI 5.2.4** : Pembangunan mobiliti bandar yang berorientasikan pejalan kaki, berbasikal dan pengangkutan awam
- TINDAKAN 5.2.4.1** : **Meningkatkan penyediaan laluan pejalan kaki berbumbung dan berbasikal yang bersambungan antara sesebuah kawasan dengan kawasan lain dan di antara bangunan dengan bangunan lain dalam bandar**

Justifikasi: Menggalakkan orang ramai menggunakan laluan pejalan kaki dan basikal untuk urusan seharian bagi mengurangkan penjana karbon serta menggalakkan gaya hidup sihat.

AGENSI PEMANTAU	:	JPBD Negeri
AGENSI PELAKSANA	:	PBT
AGENSI SOKONGAN	:	JKR, NGO, Persatuan Penduduk

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan bandar yang mempunyai laluan pejalan kaki berbumbung atau berbasikal		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Laluan pejalan kaki dan berbasikal berbumbung SECC, Glasgow

Sumber: <https://witness.theguardian.com/assignment>

Laluan pejalan kaki berbumbung yang menghubungkan antara Kuala Lumpur Convention Centre (KLCC) dengan Bukit Bintang

Sumber: <http://www.kuala-lumpur.ws/attractions/bb-klcc-pedestrian-walkway.htm>

- OBJEKTIF 5.2** : Penggunaan Tenaga Yang Lebih Efisien dan Mampan
- STRATEGI 5.2.4** : Pembangunan mobiliti bandar yang berorientasikan pejalan kaki, basikal dan pengangkutan awam
- TINDAKAN 5.2.4.2** : **Menyediakan kemudahan tempat letak basikal di pusat tumpuan komuniti, pusat perdagangan, bangunan-bangunan kerajaan dan stesen pengangkutan awam**

Justifikasi: Untuk meningkatkan penyediaan kemudahan tempat letak basikal yang selamat, teratur dan percuma. Ini bagi menggalakkan lebih ramai orang mengamalkan gaya hidup yang sihat.

AGENSI PEMANTAU	:	JPBD Negeri
AGENSI PELAKSANA	:	PBT
AGENSI SOKONGAN	:	Pemaju, NGO, Persatuan Penduduk

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	PBT yang menyediakan kemudahan tempat letak basikal di setiap bandar		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	:	2017 - 2020 : 2021)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Penyediaan kemudahan laluan dan tempat meletak basikal yang selamat, teratur dan bersesuaian dapat menggalakkan lebih ramai orang mengamalkan gaya hidup sihat

- OBJEKTIF 5.2** : Penggunaan Tenaga Yang Lebih Efisien dan Mampan
- STRATEGI 5.2.5** : Pengurangan pengeluaran karbon dari kenderaan bermotor
- TINDAKAN 5.2.5.1** : **Menyediakan tempat meletak kenderaan khas untuk kereta *hybrid* dan elektrik di bandar (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Menggalakkan penggunaan kenderaan "hybrid" dan elektrik bagi mengurangkan pelepasan karbon. Contohnya, kenderaan konvensional yang mana satu (1) km perjalanan dengan kenderaan petrol boleh menjanakan sebanyak 0.26 kg. karbon.

AGENSI PEMANTAU	:	KPKT
AGENSI PELAKSANA	:	PBT
AGENSI SOKONGAN	:	KeTTHA, JPBD SM, Persatuan Penjual Kereta, Persatuan Pengguna
Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Pemberian insentif untuk kenderaan <i>hybrid</i> dan elektrik oleh PBT	
Penilaian Pencapaian	>80% Amat Memuaskan 50% - 80% Memuaskan <50% Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Kenderaan COMOS yang menggunakan sumber tenaga elektrik

Pemberian insentif kepada kenderaan *hybrid* seperti menyediakan tempat meletak kenderaan khas

- OBJEKTIF 5.2** : Penggunaan Tenaga Yang Lebih Efisien dan Mampan
- STRATEGI 5.2.5** : Pengurangan pengeluaran karbon dari kenderaan bermotor
- TINDAKAN 5.2.5.2** : **Menggalakkan pertambahan bilangan stesen minyak yang menyediakan gas asli (NGV)**

Justifikasi: Mengurangkan penggunaan karbon dari minyak petrol berbanding dengan gas asli.

AGENSI PEMANTAU	:	KeTTHA
AGENSI PELAKSANA	:	Syarikat Pembekal Minyak
AGENSI SOKONGAN	:	Operator Stesen Minyak, PBT

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan stesen minyak yang menyediakan kemudahan pam gas asli (NGV) di setiap bandar		
Penilaian Pencapaian	>10%	Amat Memuaskan	
	3% - 10%	Memuaskan	
	<3%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global	2 : Bandar Wilayah	3 : Bandar Negeri
	4 : Bandar Utama	5 : Bandar Tempatan	
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	:	2017 - 2020 : 2021)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Stesen minyak PETRONAS merupakan stesen minyak yang menyediakan kemudahan pam gas asli (NGV) di Malaysia

- OBJEKTIF 5.2** : Penggunaan Tenaga Yang Lebih Efisien dan Mampan
- STRATEGI 5.2.5** : Pengurangan pengeluaran karbon dari kenderaan bermotor
- TINDAKAN 5.2.5.3** : **Meningkatkan pembinaan dan penyediaan lokasi mengecas (charge bay) untuk kenderaan *hybrid* dan elektrik**

Justifikasi: Mengurangkan pelepasan karbon dari penggunaan petrol dan diesel.

AGENSI PEMANTAU	:	KeTTHA
AGENSI PELAKSANA	:	Syarikat Swasta
AGENSI SOKONGAN	:	TNB, PBT, Operator Stesen Minyak

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bandar yang mempunyai tempat untuk mengecas (charge bay) untuk kenderaan <i>hybrid</i> dan elektrik		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)	

Ilustrasi/Contoh/Amalan Terbaik

Lokasi mengecas kenderaan elektrik yang disediakan di Jalan Sultan Ismail

- OBJEKTIF 5.3** : Peningkatan Kualiti Gaya Hidup Sihat dan Udara Yang Bersih Dalam Bandar
- STRATEGI 5.3.1** : Pengurangan pencemaran udara dalam bandar
- TINDAKAN 5.3.1.1** : **Mengurangkan penggunaan kenderaan persendirian dalam bandar dengan menganjurkan ‘Hari Bebas Kenderaan Bermotor’ secara berkala (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Mengurangkan penjanaan karbon dalam bandar untuk menggalakkan gaya hidup yang sihat dan meningkatkan kesedaran orang ramai terhadap kesan penjanaan karbon kepada perubahan iklim.

AGENSI PEMANTAU	:	KPKT
AGENSI PELAKSANA	:	PBT
AGENSI SOKONGAN	:	JAS, Syarikat Swasta, Persatuan Penduduk

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bandar yang mempunyai program ‘Hari Bebas Kenderaan Bermotor’		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek	: 2017	
	(Tempoh Pemantauan	: 2018)	

Ilustrasi/Contoh/Amalan Terbaik

Sumber: https://c2.staticflickr.com/6/5479/13914251829_4803a06510.jpg

Sumber: <http://budakletrik.blogspot.com/2014/09/pagi-bebas-kenderaan-kuala-lumpur-2014.html>

- OBJEKTIF 5.3** : Peningkatan Kualiti Gaya Hidup Sihat dan Udara Yang Bersih Dalam Bandar
- STRATEGI 5.3.1** : Pengurangan pencemaran udara dalam bandar
- TINDAKAN 5.3.1.2** : **Menggalakkan pembangunan kawasan industri bersepadu yang menerapkan konsep taman eko-industri (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Memastikan pembangunan industri yang mesra alam, berteknologi hijau dan selamat.

AGENSI PEMANTAU	:	MITI
AGENSI PELAKSANA	:	UPEN
AGENSI SOKONGAN	:	Syarikat Swasta
Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bandar yang mempunyai kawasan industri bersepadu yang menerapkan konsep taman eko-industri	
Penilaian Pencapaian	>50%	Amat Memuaskan
	20% - 50%	Memuaskan
	<20%	Kurang Memuaskan
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Panjang	: 2017 - 2025 (Tempoh Pemantauan : 2023)

Ilustrasi/Contoh/Amalan Terbaik

Sumber: <http://www.khtp.com.my/about/>

- OBJEKTIF 5.4** : Pengurusan Badan Air Yang Efisien dan Mampan
- STRATEGI 5.4.1** : Pengurangan pencemaran air dalam kawasan bandar
- TINDAKAN 5.4.1.1** : **Menaiktaraf loji rawatan kumbahan kepada teknologi yang mesra alam (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Mengurangkan pencemaran sisa kumbahan ke sumber air.

AGENSI PEMANTAU	:	KeTTHA, KPKT
AGENSI PELAKSANA	:	JPP
AGENSI SOKONGAN	:	PBT, IWK, JAS
Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bandar yang mempunyai loji rawatan kumbahan yang dinaiktaraf kepada teknologi mesra alam	
Penilaian Pencapaian	>80% Amat Memuaskan 50% - 80% Memuaskan <50% Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 2 : Bandar Wilayah 3 : Bandar Negeri 4 : Bandar Utama 5 : Bandar Tempatan	
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana : 2017 - 2020 (Tempoh Pemantauan : 2021)	

Ilustrasi/Contoh/Amalan Terbaik

Loji rawatan kumbahan yang terletak di kawasan Hulu Langat

Loji Kumbahan Pantai 2 STP yang terbesar di Malaysia terletak di Pantai Dalam, Kuala Lumpur

Sumber: <http://www.utusan.com.my/sains-teknologi/alam-sekitar/loji-rawatan-kumbahan-terbesar-1.304686>

- OBJEKTIF 5.4** : Pengurusan Badan Air Yang Efisien dan Mampan
- STRATEGI 5.4.1** : Pengurangan pencemaran air dalam kawasan bandar
- TINDAKAN 5.4.1.2** : **Memastikan kampung dalam bandar mempunyai sistem pembetungan berpusat (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Mengurangkan pencemaran air yang berpunca daripada sisa kumbahan pembetungan.

AGENSI PEMANTAU	: KETTHA
AGENSI PELAKSANA	: Jabatan Perkhidmatan Pembetungan
AGENSI SOKONGAN	: PBT, JKKK, IWK, JAS

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan kampung dalam bandar yang disambung kepada sistem pembetungan berpusat		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Panjang (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2025 : 2023)	

Ilustrasi/Contoh/Amalan Terbaik

Loji Kumbahan Pantai 2 Wilayah Persekutuan Kuala Lumpur merupakan projek baru dan inovatif untuk menaik taraf kemudahan loji rawatan kumbahan terbuka sedia ada kepada loji rawatan kumbahan bawah tanah dilengkapi kemudahan awam

Sumber: <http://www.pantai2stp.com.my/>

- OBJEKTIF 5.4 : Pengurusan Badan Air Yang Efisien dan Mampan
- STRATEGI 5.4.1 : Pengurangan pencemaran air dalam kawasan bandar
- TINDAKAN 5.4.1.3 : **Mewujudkan pusat pengumpulan minyak masak terpakai (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Mengurangkan sisa minyak masak dibuang ke dalam longkang dan seterusnya mencemarkan air sungai dan laut. Minyak masak juga boleh dikitar semula sebagai bio-gas untuk digunakan bagi menjana TBB.

AGENSI PEMANTAU	:	KPKT, KeTTHA
AGENSI PELAKSANA	:	PBT
AGENSI SOKONGAN	:	NGO, Persatuan Penduduk

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bandar yang mempunyai pusat pengumpulan minyak masak terpakai di bandar		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek	: 2017	
	(Tempoh Pemantauan	: 2018)	

Ilustrasi/Contoh/Amalan Terbaik

Sumber: Akhbar KOSMO, 2013

Kaunter pengumpulan minyak masak terpakai yang disediakan oleh MBSA di bazar ramadhan

Sumber: <http://bm.selangorku.com/77526/bawa-bekas-guna-semula-elak-pencemaran/>

- OBJEKTIF 5.4** : Pengurusan Badan Air Yang Efisien dan Mampan
- STRATEGI 5.4.1** : Pengurangan pencemaran air dalam kawasan bandar
- TINDAKAN 5.4.1.4** : **Memasang sistem rawatan kumbahan dan sisa makanan (sullage/grey water) yang bersesuaian di kawasan perniagaan yang berasaskan makanan (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Mengelak pembuangan dan pengaliran sisa kumbahan dan sisa makanan ("sullage/grey water") tanpa rawatan terus ke longkang yang boleh menyebabkan pencemaran air. Contohnya, medan selera, gerai makan dan lain-lain.

AGENSI PEMANTAU	: KPKT, KeTTHA
AGENSI PELAKSANA	: PBT, JPP
AGENSI SOKONGAN	: NRE, JPSPN, JAS, JPS

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan sistem rawatan kumbahan dan sisa makanan (sullage/grey water) di kawasan perniagaan berasaskan makanan di setiap bandar		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)	

Illustrasi/Contoh/Amalan Terbaik

Alat perangkap minyak dan lemak yang digunakan di premis perniagaan

Sumber: <https://balannambiar.wordpress.com/2011/04/11/perangkap-minyak-di-restoren-anda/>

- OBJEKTIF 5.4 : Pengurusan Badan Air Yang Efisien dan Mampan
- STRATEGI 5.4.1 : Pengurangan pencemaran air dalam kawasan bandar
- TINDAKAN 5.4.1.5 : **Menguatkuasakan *Polluter Pays Principles* terhadap aktiviti industri yang tidak mematuhi piawaian pelepasan yang ditetapkan (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Memastikan aktiviti industri tidak menyebabkan pencemaran udara dan air yang mana akan menjejaskan kualiti hidup masyarakat di bandar. Contohnya, "Polluter Pays Principles" digunakan bagi mengenakan denda yang mana kos pembersihan dan pemuliharaan kawasan yang tercemar ditanggung oleh pengusaha industri terlibat.

AGENSI PEMANTAU	:	NRE, KPKT
AGENSI PELAKSANA	:	PBT, JAS, JPS
AGENSI SOKONGAN	:	JPP

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	PBT yang melaksanakan Polluter Pays Principles di setiap bandar		
Penilaian Pencapaian	>50%	Amat Memuaskan	
	20% - 50%	Memuaskan	
	<20%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)	

Ilustrasi/Contoh/Amalan Terbaik

Polluter Pays Principles digunakan bagi mengenakan denda yang mana kos pembersihan dan pemuliharaan kawasan tercemar ditanggung oleh pengusaha industri terlibat

Sumber: <http://www.jurnal3.com/wp-content/uploads/2015/04/sekar-laut-1.jpg>

OBJEKTIF 5.4 : Pengurusan Badan Air Yang Efisien dan Mampan

STRATEGI 5.4.2 : Peningkatan potensi badan air sebagai kawasan rekreasi dan riadah dalam bandar

TINDAKAN 5.4.2.1 : **Menyediakan Pelan Koridor Biru yang komprehensif bagi setiap bandar**

Justifikasi: Memastikan badan air dan kawasan rekreasi terus kekal dan dipelihara untuk generasi akan datang, di samping dapat mengurangkan pemanasan haba di bandar.

AGENSI PEMANTAU	:	JPBD SM
AGENSI PELAKSANA	:	JPBD Negeri
AGENSI SOKONGAN	:	JLN, NGO, JPS, PBT
Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	PBT yang mempunyai Pelan Koridor Biru di setiap bandar	
Penilaian Pencapaian	Ada Memuaskan Tiada Tidak Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 2 : Bandar Wilayah 3 : Bandar Negeri 4 : Bandar Utama 5 : Bandar Tempatan	
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana : 2017 - 2020 (Tempoh Pemantauan : 2021)	

Ilustrasi/Contoh/Amalan Terbaik

Taman Tasik Taiping, Perak

Taman Tasik Titivangsa, Kuala Lumpur

Taman Tasik Taiping dan Titivangsa antara badan air dan kawasan rekreasi yang popular di Malaysia

- OBJEKTIF 5.4** : Pengurusan Badan Air Yang Efisien dan Mampan
- STRATEGI 5.4.2** : Peningkatan potensi badan air sebagai kawasan rekreasi dan riadah dalam bandar
- TINDAKAN 5.4.2.2** : **Mewartakan kawasan rizab sungai dan kolam takungan dalam bandar**

Justifikasi: Memastikan kawasan ini dikekalkan sebagai kawasan riadah dan kawasan takungan untuk menampung air larian permukaan dan mengelakkan berlakunya banjir kilat.

AGENSI PEMANTAU	:	PBN
AGENSI PELAKSANA	:	SUK, JPS Negeri
AGENSI SOKONGAN	:	JPBD Negeri, PTD, PTG, PBT

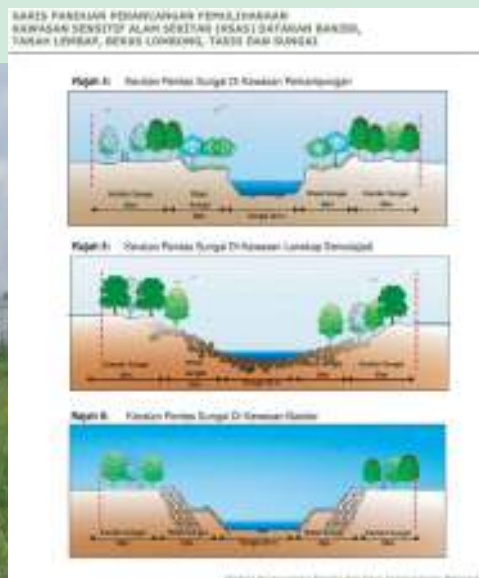
Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan kawasan rizab sungai dan kolam takungan yang diwartakan di setiap bandar		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Panjang (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2025 : 2023)	

Ilustrasi/Contoh/Amalan Terbaik

Kolam takungan banjir Puah, Selangor

Sumber: <http://binamekar.com/ongoing-projects/>

Sumber: Jabatan Perancangan Bandar dan Desa Semenanjung Malaysia, 2010

OBJEKTIF 5.5 : Penambahan Saiz, Kualiti dan Bilangan Kawasan Lapang

STRATEGI 5.5.1 : Perancangan Makro Untuk Tanah Lapang

TINDAKAN 5.5.1.1 : **Memastikan semua tanah lapang sedia ada diwartakan**

Justifikasi: Memastikan kawasan lapang tidak mempunyai sebarang pembangunan dan dikekalkan sebagai kawasan rekreasi dan riadah untuk keperluan generasi akan datang.

AGENSI PEMANTAU	:	PBN
AGENSI PELAKSANA	:	PTG
AGENSI SOKONGAN	:	JPBD SM, JPBD Negeri, PBT
Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Keluasan kawasan lapang yang diwartakan mengikut bandar	
Penilaian Pencapaian	>80% Amat Memuaskan 50% - 80% Memuaskan <50% Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 2 : Bandar Wilayah 3 : Bandar Negeri 4 : Bandar Utama 5 : Bandar Tempatan	
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana : 2017 - 2020 (Tempoh Pemantauan : 2021)	

Illustrasi/Contoh/Amalan Terbaik

Kawasan permainan kanak-kanak antara kawasan lapang yang perlu dikekalkan sebagai kawasan rekreasi dan riadah untuk keperluan generasi akan datang

OBJEKTIF 5.5 : Penambahan Saiz, Kualiti dan Bilangan Kawasan Lapang

STRATEGI 5.5.1 : Perancangan Makro Untuk Tanah Lapang

TINDAKAN 5.5.1.2 : **Menggunakan reka bentuk inovatif untuk mewujudkan tanah lapang bagi kegunaan orang awam yang mempunyai nilai sosial yang tinggi, berdasarkan kepada ciri-ciri unik setiap kawasan**

Justifikasi: Ciri-ciri unik tanah lapang yang dimaksudkan adalah menerapkan reka bentuk yang inovatif dan boleh menjalankan pelbagai aktiviti.

AGENSI PEMANTAU	:	JPBD SM
AGENSI PELAKSANA	:	PBT
AGENSI SOKONGAN	:	Badan Profesional, REHDA, NGO

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan bandar yang mempunyai tanah lapang yang menerapkan reka bentuk inovatif		
Penilaian Pencapaian	>50%	Amat Memuaskan	
	20% - 50%	Memuaskan	
	<20%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana	: 2017 - 2020	(Tempoh Pemantauan : 2021)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Kawasan lapang dan rekreasi yang menerapkan reka bentuk yang inovatif dapat mewujudkan nilai sosial yang tinggi di kalangan penggunaanya

Sumber: <https://togetherweplay.playlsi.com/category/design/nature-inspired/>

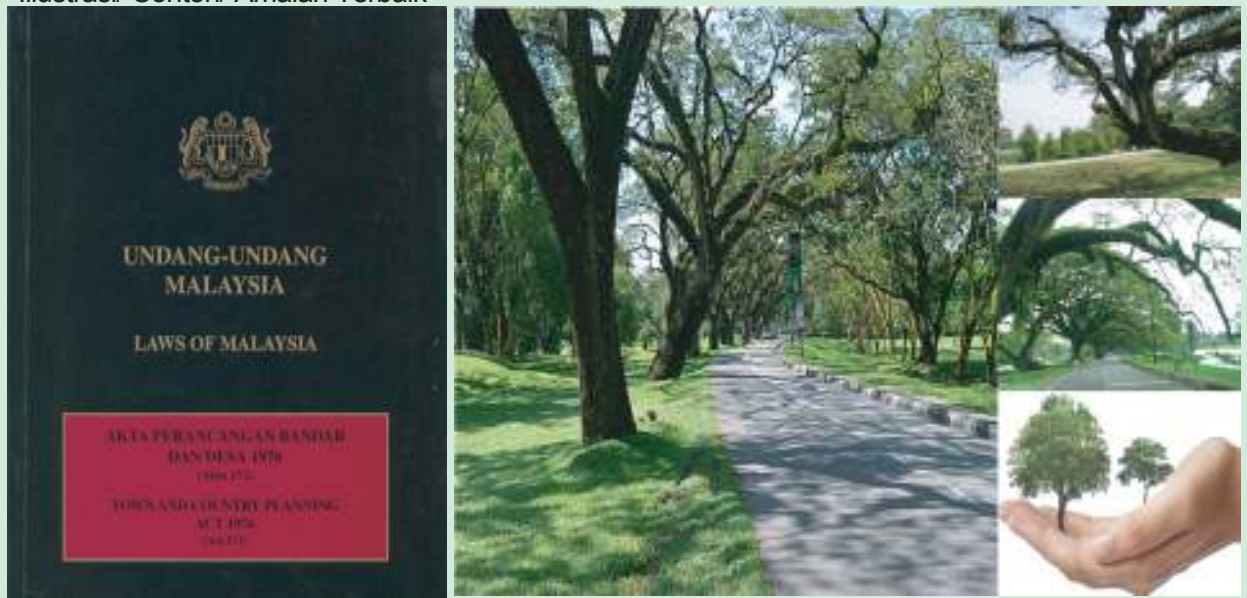

- OBJEKTIF 5.6** : Penambahan Saiz dan Kualiti Kawasan Hijau
- STRATEGI 5.6.1** : Peningkatan usaha pemeliharaan pokok dalam bandar
- TINDAKAN 5.6.1.1** : **Menguatkuasakan Perintah Pemeliharaan Pokok di bawah Seksyen 35A - 35H Akta Perancangan Bandar dan Desa 1976 [Akta 172]**

Justifikasi: Memastikan penebangan pokok tidak dijalankan tanpa kawalan terutamanya pokok lilitan yang melebihi 0.8 meter dan memastikan langkah-langkah penanaman atau penggantian pokok dilakukan untuk mengurangkan kejadian tanah runtuh, banjir kilat dan peningkatan "urban heat island" di kawasan bandar.

AGENSI PEMANTAU	:	JPBD SM
AGENSI PELAKSANA	:	JPBD Negeri
AGENSI SOKONGAN	:	JLN, PBT
Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	PBT yang menguatkuasa Perintah Pemeliharaan Pokok di bawah Akta 172 di setiap bandar	
Penilaian Pencapaian	>80% Amat Memuaskan 50% - 80% Memuaskan <50% Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 2 : Bandar Wilayah 3 : Bandar Negeri 4 : Bandar Utama 5 : Bandar Tempatan	
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek : 2017 (Tempoh Pemantauan : 2018)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Pemeliharaan pokok dalam bandar penting bagi mengurangkan kejadian tanah runtuh, banjir dan peningkatan *urban heat island* di kawasan bandar

- OBJEKTIF 5.6** : Penambahan Saiz dan Kualiti Kawasan Hijau
- STRATEGI 5.6.1** : Peningkatan usaha pemeliharaan pokok dalam bandar
- TINDAKAN 5.6.1.2** : **Mewujudkan jawatan pegawai Arborist di PBT**

Justifikasi: Pegawai Arborist memainkan peranan utama dalam perancangan, pengurusan teknikal, pemeliharaan dan penjagaan pokok dalam pembangunan landskap dan pengindahan bandar di PBT.

AGENSI PEMANTAU	: KPKT
AGENSI PELAKSANA	: PBT, JPA
AGENSI SOKONGAN	: JKT

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	PBT yang mempunyai jawatan Pegawai Arborist		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020	: 2021)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Pegawai Arborist memainkan peranan utama dalam pembangunan landskap dan pengindahan bandar

Sumber: <http://www.frim.gov.my/author/wpadmin/page/7/?lang=ms>

- OBJEKTIF 5.6** : Penambahan Saiz dan Kualiti Kawasan Hijau
- STRATEGI 5.6.1** : Peningkatan usaha pemeliharaan pokok dalam bandar
- TINDAKAN 5.6.1.3** : **Penyediaan Pelan Inventori Pokok di dalam bandar bagi memudahkan pelaksanaan Perintah Pemeliharaan Pokok di bawah Akta 172**

Justifikasi: Membantu PBT dalam usaha untuk mengenalpasti lokasi, jenis dan fungsi pokok untuk pengindahan bandar serta pemeliharaan pokok lilitan yang melebihi 0.8 meter di bandar.

- AGENSI PEMANTAU** : JPBD Negeri
- AGENSI PELAKSANA** : PBT
- AGENSI SOKONGAN** : JLN, JPBD SM

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bandar yang mempunyai Pelan Inventori Bandar		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana	: 2017 - 2020	(Tempoh Pemantauan : 2021)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

The image shows a document titled 'JADUAL SENARAI POKOK DALAM KAWASAN BANDAR/DESA DAN PENERIMAAN POKOK'. It contains a table with columns for 'NO.', 'PELUKAH', 'SPESIES', and 'LOKASI'. The table lists various tree species and their locations within a city or village. Below the table, there are sections for 'Jadual Pokok yang Mestinya Ada' and 'Jadual Pokok yang Mestinya Tidak Ada'.

Pelan Inventori Pokok dapat memastikan pengindahan bandar dan pokok yang mempunyai lilitan melebihi 0.8 meter di bandar dipelihara

- OBJEKTIF 5.6 : Penambahan Saiz dan Kualiti Kawasan Hijau
- STRATEGI 5.6.1 : Peningkatan usaha pemeliharaan pokok dalam bandar
- TINDAKAN 5.6.1.4 : **Menggalakkan penyediaan taman atas bumbung dan vertical garden di bangunan dalam bandar (perincian daripada DPN 2006)**

Justifikasi: Meningkatkan penyediaan kawasan hijau di kawasan bandar untuk mengurangkan penjanaan karbon dan menurunkan kadar intensiti "Urban Heat Island" di bandar.

- AGENSI PEMANTAU : JPBD SM
- AGENSI PELAKSANA : JPBD Negeri
- AGENSI SOKONGAN : Pemaju, PBT

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	PBT yang menggunakan Garis Panduan Perancangan Taman Atas Bumbung		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020	: 2021)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Penyediaan kawasan hijau di bangunan-bangunan dapat mengurangkan penjanaan karbon dan menurunkan kadar intensiti *Urban Heat Island* di bandar

- OBJEKTIF 5.6** : Penambahan Saiz dan Kualiti Kawasan Hijau
- STRATEGI 5.6.1** : Peningkatan usaha pemeliharaan pokok dalam bandar
- TINDAKAN 5.6.1.5** : **Menggalakkan penanaman pokok di bandar setiap tahun**

Justifikasi: Untuk mengurangkan pemanasan haba dalam bandar, di samping dapat meningkatkan kehijauan dan keindahan di bandar. Jumlah penanaman pokok bergantung kepada keadaan kawasan bandar dan pokok sedia ada serta melaksanakan Pelan Tindakan 2.1.1 Dasar Landskap Negara.

AGENSI PEMANTAU	: KPKT
AGENSI PELAKSANA	: JLN
AGENSI SOKONGAN	: PBT, JPBD Negeri

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bandar yang melaksanakan penanaman pokok di bandar setiap tahun berdasarkan kepada Pelan Tindakan 2.1.1 Dasar Landskap Negara		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Panjang (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2025 : 2023)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Penanaman pokok yang bersesuaian dalam bandar dapat mengurangkan *urban heat island*, di samping dapat meningkatkan kehijauan dan keindahan bandar

- OBJEKTIF 5.7** : Pengurusan Sisa Pepejal Yang Efektif Bagi Memastikan Bandar Yang Bersih
- STRATEGI 5.7.1** : Peningkatan Amalan 3R (Reduce, Reuse, Recycle)
- TINDAKAN 5.7.1.1** : **Mengadakan program kempen kesedaran awam mengenai Pengasingan Sisa Pepejal Di Punca dan Amalan 3R**

Justifikasi: Meningkatkan kesedaran awam mengenai kepentingan Pengasingan Sisa Pepejal Di Punca dan Amalan 3R supaya masyarakat lebih menjaga kebersihan persekitaran dan memelihara kemampunan alam sekitar.

AGENSI PEMANTAU	:	KPKT
AGENSI PELAKSANA	:	PBT, JPSPN, SW Corp.
AGENSI SOKONGAN	:	NGO, Jabatan Penerangan Malaysia, Persatuan Penduduk, KPM

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Kempen kesedaran awam mengenai Pengasingan Sisa Pepejal Di Punca dan Amalan 3R yang dilaksanakan setiap tahun di bandar		
Penilaian Pencapaian	>3	Amat Memuaskan	
	2 - 3	Memuaskan	
	<2	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek	:	2017
	(Tempoh Pemantauan	:	2018)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Pengasingan Sisa Pepejal Di Punca bermula pada 1 September 2015 yang mana semua premis diwajibkan mengasingkan sisa pepejal

OBJEKTIF 5.7 : Pengurusan Sisa Pepejal Yang Efektif Bagi Memastikan Bandar Yang Bersih

STRATEGI 5.7.1 : Peningkatan Amalan 3R (Reduce, Reuse, Recycle)

TINDAKAN 5.7.1.2 : **Menggalakkan pendidikan Pengasingan Sisa Pepejal Di Punca dan Amalan 3R di peringkat pra-sekolah dan sekolah**

Justifikasi: Meningkatkan kesedaran mengenai kepentingan Pengasingan Sisa Pepejal Di Punca dan Amalan 3R bermula dari awal pendidikan supaya masyarakat lebih menjaga kebersihan persekitaran dan memelihara kemampunan alam sekitar di bandar.

AGENSI PEMANTAU	:	Kementerian Pendidikan Malaysia
AGENSI PELAKSANA	:	Jabatan Pendidikan Negeri
AGENSI SOKONGAN	:	PBT, SW Corp., Media Massa

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Sekolah dan pra-sekolah di bandar yang menyediakan slot pendidikan mengenai Amalan 3R		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek	: 2017	
	(Tempoh Pemantauan	: 2018)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Guru berperanan dalam mendidik pelajar mengasingkan sisa pembuangan mengikut kategori bagi mengurangkan kos selenggara di pusat pelupusan

Sumber: <http://www.bharian.com.my/node/78929>

Pelajar turut diberi pendedahan pentingnya pengasingan sisa pepejal

- OBJEKTIF 5.7** : Pengurusan Sisa Pepejal Yang Efektif Bagi Memastikan Bandar Yang Bersih
- STRATEGI 5.7.1** : Peningkatan Amalan 3R (Reduce, Reuse, Recycle)
- TINDAKAN 5.7.1.3** : **Memberikan pengiktirafan, penghargaan dan insentif kepada kawasan bandar (PBT dan Komuniti tempatan) yang berjaya mengurangkan pembuangan sisa pepejal setiap tahun**

Justifikasi: Bagi menjayakan pendekatan 3R, di samping memberi penghargaan kepada PBT dan komuniti tempatan yang telah berjaya mengurangkan pembuangan sisa pepejal.

AGENSI PEMANTAU	:	KPKT
AGENSI PELAKSANA	:	JPSPN, SW Corp., PBT
AGENSI SOKONGAN	:	Persatuan Penduduk, NGO, PIBG

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Peratus pengurangan kutipan sisa pepejal setahun di setiap bandar		
Penilaian Pencapaian	>10%	Amat Memuaskan	
	5% - 10%	Memuaskan	
	<5%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek (Tempoh Pemantauan	:	2017 : 2018)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Pengiktirafan Green Apple Award yang diterima oleh PBT kerana berjaya mengetengahkan hasil daripada Projek Pengurusan Sisa Pepejal

Sumber: <http://bm.selangorku.com/87731/mbsa-terima-pengiktirafan-antarabangsa-green-apple-award/>

MBSA terima pengiktirafan antarabangsa 'Green Apple Award'

MANJALING, 3 JUNI 2015 - Muzik, Budaya dan Sukan Alam (MBSA) menerima pengiktirafan antarabangsa 'Green Apple Award' dari Korea Selatan sebagai penghargaan terhadap Projek Pengurusan Sisa Pepejal melalui 4 Muzium Alam Selangor yang ditadbir oleh sukarelawan pertubuhan ini.

Antara beberapa penerima dan Terhormat Anugerah MBSA, Shahrum Ahmad berkata pihak Berikutan Sempadan (PBT) itu memamerkan anugerah bagi kategori 'Best Environmental Practice'.

Green Apple Award 2015 dianugerah The Green Organization yang beroperasi di peringkat Global, bertujuan menggalakan semua alam sekitar dan mengiktiraf amalan berjaya alam sekitar yang inovatif dan boleh

menjadi pertalian, organisasi, badan bukan kerajaan (PBT), pihak swasta dan awam dari seluruh dunia, melalui projek ini.

Berita berkaitan melalui perantara ini, MBSA mengemukakan insentif yang ditawarkan oleh MBSA kepada sukarelawan yang memamerkan amalan terbaik dan berkesan dalam menguruskan sisa pepejal di kawasan pertubuhan ini.

Tersebutlah akan pengiktirafan ini sebagai penghargaan dan insentif kepada orang-orang yang MBSA mahu persembahkan. MBSA juga akan berikan kepada

OBJEKTIF 5.7 : Pengurusan Sisa Pepejal Yang Efektif Bagi Memastikan Bandar Yang Bersih

STRATEGI 5.7.1 : Peningkatan Amalan 3R (Reduce, Reuse, Recycle)

TINDAKAN 5.7.1.4 : **Pelaksanaan pengasingan sisa pepejal di rumah**

Justifikasi: Pihak kerajaan telah mewajibkan pengasingan sisa pepejal di rumah mulai 1 September 2015. Pelaksanaan tindakan ini dapat mengurangkan jumlah penjana dan penghantaran sisa pepejal ke tapak pelupusan, di samping dapat meningkatkan jangka hayat tapak pelupusan tersebut.

AGENSI PEMANTAU	: KPKT
AGENSI PELAKSANA	: JPSPN
AGENSI SOKONGAN	: PBT, SW Corp., Persatuan Penduduk
Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	PBT yang melaksanakan pengasingan sisa pepejal di rumah di setiap bandar
Penilaian Pencapaian	>80% Amat Memuaskan 50% - 80% Memuaskan <50% Kurang Memuaskan
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 2 : Bandar Wilayah 3 : Bandar Negeri 4 : Bandar Utama 5 : Bandar Tempatan
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek : 2017 (Tempoh Pemantauan : 2018)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Pengasingan sisa pepejal di rumah berkuatkuasa mulai 1 September 2015

Sumber : www.kpkt.gov.my

OBJEKTIF 5.7 : Pengurusan Sisa Pepejal Yang Efektif Bagi Memastikan Bandar Yang Bersih

STRATEGI 5.7.1 : Peningkatan Amalan 3R (Reduce, Reuse, Recycle)

TINDAKAN 5.7.1.5 : **Mewujudkan 'Komuniti 3R' selaras dengan inisiatif KPKT**

Justifikasi: Menggalakkan komuniti bekerjasama dan bertanggungjawab terhadap kebersihan kawasan mereka sendiri melalui kitar semula dan pengkomposan sisa organik yang dapat menjaga pendapatan daripada penggunaan semula bahan sisa pepejal di bandar.

AGENSI PEMANTAU	: KPKT
AGENSI PELAKSANA	: PBT
AGENSI SOKONGAN	: SW Corp., NGO, Persatuan Penduduk, SMIDEC
Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bandar yang mempunyai 'Komuniti 3R'
Penilaian Pencapaian	>80% Amat Memuaskan 50% - 80% Memuaskan <50% Kurang Memuaskan
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 2 : Bandar Wilayah 3 : Bandar Negeri 4 : Bandar Utama 5 : Bandar Tempatan
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana : 2017 - 2020 (Tempoh Pemantauan : 2021)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Active role in cleanliness

Community needs to help out by separating trash and recycling

Money for your responsibility: Puncak Jalil (PJ) is launching a garbage bag recycling pilot scheme during the launch of the Community Recycling Project at Dewan (Dang) Berhad Atrium.

Kutipan Barangan Kitar Semula

PROJEK RINTIS PROGRAM PENGASINGAN SAMPAH DARI RUMAH

INDEKS BAHANBARANG DARI RUMAH – CUBAAN PENGUMPULAN SISA PEPEJAL & PEMBERUKTAN UBAHAN

Table with 4 columns: No, Lokasi, Jumlah Sampah (Kg), and Jumlah Ubahan (Kg). The table lists data for various locations across different districts.

'Komuniti 3R' perlu diwujudkan bagi memastikan kejayaan Amalan 3R sepenuhnya

Sumber: http://www.mbsa.gov.my/ms-my/mbsa/penerbitan/Documents/MBSA_Buletin_Okt-Dis'15.pdf

- OBJEKTIF 5.7** : Pengurusan Sisa Pepejal Yang Efektif Bagi Memastikan Bandar Yang Bersih
- STRATEGI 5.7.1** : Peningkatan Amalan 3R (Reduce, Reuse, Recycle)
- TINDAKAN 5.7.1.6** : **Meningkatkan penyediaan pusat pengumpulan barangan kitar semula bagi sisa elektronik di kawasan perniagaan, industri, institusi dan taman perumahan dalam bandar**

Justifikasi: Memastikan sisa elektronik dan elektrik dapat dikumpulkan secara berpusat dan dikitar semula dengan penggunaan teknologi tinggi dan tidak dibuang dalam tapak pelupusan sisa pepejal.

AGENSI PEMANTAU	:	KPKT
AGENSI PELAKSANA	:	PBT, Persatuan Pengilang
AGENSI SOKONGAN	:	SW Corp., JAS
Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	PBT yang menyediakan Pusat Pengumpulan Kitar Semula bagi barangan elektronik dan elektrik di setiap bandar	
Penilaian Pencapaian	>80% Amat Memuaskan 50% - 80% Memuaskan <50% Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 2 : Bandar Wilayah 3 : Bandar Negeri 4 : Bandar Utama 5 : Bandar Tempatan	
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Pendek : 2017 (Tempoh Pemantauan : 2018)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Pusat Pengumpulan Kitar Semula yang disediakan di Cyberjaya

- OBJEKTIF 5.7** : Pengurusan Sisa Pepejal Yang Efektif Bagi Memastikan Bandar Yang Bersih
- STRATEGI 5.7.1** : Peningkatan Amalan 3R (Reduce, Reuse, Recycle)
- TINDAKAN 5.7.1.7** : **Menggalakkan polisi tanpa beg plastik dan styrofoam containers di setiap bandar**

Justifikasi: Bagi mengurangkan kesan toksik ke atas alam sekitar dan meningkatkan kebersihan serta kesihatan awam. Contohnya, beg plastik mengambil masa selama 10-20 tahun untuk terurai dan “styrofoam containers” yang mengambil masa selama 80 tahun untuk terurai.

AGENSI PEMANTAU	:	KPDNKK
AGENSI PELAKSANA	:	SUK
AGENSI SOKONGAN	:	SW Corp., JPSPN, Persatuan Pengguna, PBT
Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	PBT yang melaksanakan polisi tanpa beg plastik dan styrofoam containers di setiap bandar	
Penilaian Pencapaian	>80% Amat Memuaskan 50% - 80% Memuaskan <50% Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 2 : Bandar Wilayah 3 : Bandar Negeri 4 : Bandar Utama 5 : Bandar Tempatan	
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Sumber: <http://www.niknazmi.com/wordpress/?p=1906>

Sumber: <http://edtv-zahidzakariya.blogspot.my/2016/01/sembang-tiada-lagi-pemberian-beg.html>

OBJEKTIF 5.7 : Pengurusan Sisa Pepejal Yang Efektif Bagi Memastikan Bandar Yang Bersih

STRATEGI 5.7.1 : Peningkatan Amalan 3R (Reduce, Reuse, Recycle)

TINDAKAN 5.7.1.8 : **Memberi insentif dan pengiktirafan kepada peniaga yang menggunakan konsep zero-waste**

Justifikasi: Menggalakkan peniaga bekerjasama melaksanakan 3R bagi mengurangkan impak ke atas alam sekitar. Contohnya, Kedai BYOB (Bring Your Own Bottle) "Green Concept" yang memberi perkhidmatan pengisian semula produk pencuci rumah ke dalam bekas lama.

AGENSI PEMANTAU	:	KPKT
AGENSI PELAKSANA	:	PBT
AGENSI SOKONGAN	:	KeTTHA, NGO, Persatuan Pengguna, Persatuan Peniaga
Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan perniagaan yang melaksanakan konsep zero-waste	
Penilaian Pencapaian	>5% 3% - 5% <3%	Amat Memuaskan Memuaskan Kurang Memuaskan
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan 3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

New life for used plastic bottles

By THO XIN H
thoxin@fintar.com.my

A SIMPLE idea to go green has morphed into a unique detergent store that sparks environmental awareness.

BYOB, which stands for Bring Your Own Bottle) operates from a shoplet in Bandar Mahkota Cheras, Kajang, and blue drums and white containers can be seen arranged behind the counter at the store.

The drums contain about 20 types of cleaning agents such as laundry detergent, shower gel, toilet disinfectant and dishwashing liquid.

Customers walk in with clean empty bottles, make a request and the staff will refill their bottles with the detergent they want.

There is also a television on the counter, constantly showing videos about pollution caused by plastics.

Wilson Lai, who has been in the detergent manufacturing business for 35 years, opened the outlet in September 2011.

He said he had remembered an article he chanced upon that described the sea as a big bowl of plastic soup.

"When the plastics are exposed to UV light, they release toxins into the water. We are poisoning ourselves without knowing it."

"Plastics do not decay even if we dispose of them in landfills," he said.

He also notes that people do not know what to do with empty plastic bottles and that plastic loses its strength every time it is recycled.

"The authorities tell us to recycle, but there are no clear guidelines."

"Plastic is also downgraded after the process, which seems to defeat the purpose of recycling," he said.

Lai then roped in his employees at the detergent manufacturing factory to start BYOB together.

Every one is a shareholder and they do not draw salaries for taking care of the outlet.

"It's not a profit-making business. Our biggest aim is to spread awareness," Lai explained.

The detergents available at BYOB are produced in Lai's factory.

"We import the chemicals and make our own detergents. We make sure that the chemicals are biodegradable and our formulae are environmentally friendly," Lai said.

The prices of the detergents at BYOB are also cheaper than those available on the market.

"People do not realize that they have to pay for the plastic bottles when they purchase detergents at the shelf."

"We take away the cost of the bottles and even the advertising costs so customers are paying only the basic price," Lai said.

BYOB relied on social networks and word of mouth to reach out to the public and it has garnered the support of like-minded customers coming from as far as Sungai Buloh and Klang.

"We want the people to know that plastic bottles are not trash and they should treat plastic bottles with respect," Lai said.

Green idea: Customers wait patiently as BYOB employees fill their bottles with detergents.

The latest product offered at BYOB is a one-drop fragrance available in 2ml bottles.

Lai is also looking at customised products, such as hand soap, where customers can choose their favourite colours and fragrances.

BYOB is located at No. 2-G, Jalan Panglima, Bandar Mahkota Cheras, Selangor.

It is open from noon to 2pm and 5pm to 8pm on weekdays, and 11am to 3pm on weekends.

For details, call 012-979 8313 or visit <https://www.facebook.com/BYOB.Malaysia>.

Sumber: <https://www.facebook.com/BYOB.Malaysia/photos/a.449282921788299.98328.238780856171841/449282958454962/?type=3&theater>

- OBJEKTIF 5.7** : Pengurusan Sisa Pepejal Yang Efektif Bagi Memastikan Bandar Yang Bersih
- STRATEGI 5.7.1** : Peningkatan Amalan 3R (Reduce, Reuse, Recycle)
- TINDAKAN 5.7.1.9** : **Menggalakkan penglibatan pihak swasta dalam membina sistem *composting* atau *bio-fuel* mekanikal yang berskala komersial bagi mengitar semula sisa makanan dan minyak masak**

Justifikasi: Sisa minyak masak boleh dijadikan "bio-fuel" manakala sisa makanan boleh dijadikan kompos baja untuk taman-taman awam.

AGENSI PEMANTAU	:	KeTTHA
AGENSI PELAKSANA	:	PPSPPA
AGENSI SOKONGAN	:	SW Corp., MIDA, JAS, JPSPN, Syarikat Swasta, PBT
Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan pihak swasta yang membina sistem <i>composting</i> atau <i>bio-fuel</i> mekanikal di setiap bandar	
Penilaian Pencapaian	>5% Amat Memuaskan 3% - 5% Memuaskan <3% Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 2 : Bandar Wilayah 3 : Bandar Negeri 4 : Bandar Utama 5 : Bandar Tempatan	
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana : 2017 - 2020 (Tempoh Pemantauan : 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Sistem Composting digunakan bagi mengitar semula sisa makanan untuk dijadikan baja

Sumber: <http://www.astroawani.com/berita-malaysia/penghasilan-baja-kompos-daripada-sisa-makanan-di-rumah->

- OBJEKTIF 5.7** : Pengurusan Sisa Pepejal Yang Efektif Bagi Memastikan Bandar Yang Bersih
- STRATEGI 5.7.1** : Peningkatan Amalan 3R (Reduce, Reuse, Recycle)
- TINDAKAN 5.7.1.10** : **Mensyaratkan semua kedai makanan komersial seperti restoran, hotel, kedai makanan dan lain-lain di kawasan projek perintis untuk mengasingkan sisa organik dan minyak masak terpakai**

Justifikasi: Bagi mengurangkan sisa makanan dibuang ke tapak pelupusan sampah. Sisa organik boleh dijadikan baja bagi tanaman dan minyak masak terpakai kepada "bio-fuel".

AGENSI PEMANTAU	:	JPBD SM
AGENSI PELAKSANA	:	PBT
AGENSI SOKONGAN	:	KeTTHA, SW Corp., JAS, IPTA, IPTS, Syarikat Swasta

Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan kedai makanan komersial yang terlibat dalam projek perintis		
Penilaian Pencapaian	>80%	Amat Memuaskan	
	50% - 80%	Memuaskan	
	<50%	Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	1 : Bandar Global 4 : Bandar Utama	2 : Bandar Wilayah 5 : Bandar Tempatan	3 : Bandar Negeri
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)	

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Bar-bar dan pasar raya di negara Perancis telah menguatkuasakan undang-undang melarang pembuangan makanan yang masih boleh dimakan. Penggubal undang-undang Perancis meluluskan usul sebulat suara bagi semua pasar raya untuk mengurangkan pembuangan sisa makanan dengan menderma produk yang tidak digunakan mereka untuk organisasi tempatan, menukarkan makanan kepada makanan haiwan, atau menggunakannya sebagai baja kompos.

- OBJEKTIF 5.7** : Pengurusan Sisa Pepejal Yang Efektif Bagi Memastikan Bandar Yang Bersih
- STRATEGI 5.7.1** : Peningkatan Amalan 3R (Reduce, Reuse, Recycle)
- TINDAKAN 5.7.1.11** : **Meningkatkan kesedaran pemilik, pengurus dan pekerja kedai makanan komersial mengenai kaedah yang bersesuaian untuk mengendalikan sisa organik melalui bengkel dan latihan**

Justifikasi: Meningkatkan kesedaran dan seterusnya mendapat kerjasama bagi mengumpul sisa makanan organik dalam kuantiti yang banyak supaya lebih ekonomik untuk dijadikan baja.

AGENSI PEMANTAU	:	KeTTHA
AGENSI PELAKSANA	:	PPSPPA
AGENSI SOKONGAN	:	JPSPN, PBT, SW Corp., JAS, NGO, Persatuan Pemilik Kedai Makan, Syarikat Swasta
Indikator Pemantauan (Di Peringkat Bandar)	Bilangan bengkel yang diadakan untuk pengendalian sisa organik setahun	
Penilaian Pencapaian	>6 Amat Memuaskan 2 - 5 Memuaskan <2 Kurang Memuaskan	
Pemakaian Tindakan Mengikut Hierarki Bandar	2 : Bandar Wilayah	
Tempoh Pelaksanaan	Jangkamasa Sederhana (Tempoh Pemantauan	: 2017 - 2020 : 2021)

Ilustrasi/ Contoh/ Amalan Terbaik

Bengkel meningkatkan kualiti perkhidmatan, pengurusan sisa pepejal dan pembersihan awam anjuran SW Corp.

Sumber: http://www.swcorp.gov.my/galeri/index.php?option=com_phocagallery&view=category&id=334:bengkel-meningkatkan-kualiti-perkhidmatan-pengurusan-sisa-pepejal-dan-pembersihan-awam&Itemid=123

